

2024

POSLOVNO POROČILO VDC ČRNOMELJ

mag. Borut Grabrijan
direktor

UVOD

Poslovno poročilo je sestavljeno v skladu z zahtevami Navodila o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna in je v skladu s predpisano strukturo s strani Ministrstva za solidarno prihodnost.

VDC Črnomelj je bil ustanovljen 8. avgusta 2001 in od 1. januarja 2002 deluje kot samostojen socialno varstveni zavod, ki na dan 31.12.2024 vključuje 62 uporabnikov v storitev vodenja varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji, 13 uporabnikov v bivalni enoti in zaposluje 20,25 delavcev.

Naša osnovna dejavnost je izvajanje socialno varstvenih storitev: varstvo, vodenje in zaposlitve pod posebnimi pogoji ter institucionalno varstvo za odrasle osebe z motnjo v duševnem in telesnem razvoju.

Zavod ves čas poleg izvajanja osnovne dejavnosti teži k prepoznavanju potreb uporabnikov, ki se z njihovo starostjo spreminjajo. Usmerjeni smo v celostno obravnavo naših uporabnikov v sodelovanju z zunanjimi ustanovami in njihovimi svojci ali zakonitimi zastopniki.

Naše delo je usmerjeno tudi v nadgradnjo že obstoječih storitev in v iskanje optimalnih rešitev za uporabnike. Pri tem sledimo načelu enake dostopnosti za vse, individualizacije in možnosti izbire.

Pri načrtovanju dela za leto 2024 smo si zastavili še naprej širiti zaposlitvene dejavnosti in razvijati nove lastne programe, ob tem pa uporabnikom nuditi prostor za kvalitetno bivanje v našem zavodu. Pri pisanju poročila smo pregledali delo in dogajanje preteklega leta.

Ideje naših uporabnikov so ideje za razvijanje programov, ki jih strokovni delavci ustrezno nadgradijo in uskladijo s sposobnostmi, ki lahko optimalno zadovoljujejo potrebe uporabnikov. Vedno več pozornosti potrebujejo predvsem starejši uporabniki.

Vseskozi smo se trudili v optimalni meri uresničevati poslanstvo našega zavoda, ki v najširšem pomenu besede pomeni udejanjanje čim kakovostnejših socialnovarstvenih in zdravstvenih storitev za vsakega posameznega uporabnika – odraslega z motnjo v duševnem in telesnem razvoju.

Želimo si še naprej ohraniti izkušnje dobre dolgoletne prakse in naše delo nadgraditi ob rednih izobraževanjih z novimi spoznanji.

1. ZAKONSKE IN DRUGE PRAVNE PODLAGE, KI POJASNJUJEJO DELOVNO PODROČJE ZAVODA

1.1. SPLOŠNI PODATKI

Naziv zavoda: **VARSTVENO DELOVNI CENTER ČRNOMELJ**

Naslov: **MAJER 7, 8340 ČRNOMELJ**

Matična številka: **1657674**

Davčna številka: **98463756**

Telefon: **07 35 69 130**

07 29 26 132

07 35 69 131

Elektronski naslov:

direktor: borut.grabrijan@vdc-crnomelj.si

tajnistvo@vdc-crnomelj.si

Spletna stran: <http://www.vdc-crnomelj.si>

Facebook stran: <https://www.facebook.com/vdc.crnomelj/>

1.2. ORGANI ZAVODA

1.2.1. SVET ZAVODA

Svet zavoda je organ upravljanja, ki opravlja naloge v skladu s Statutom zavoda. Sestavlja ga 7 članov in sicer 4 predstavniki ustanovitelja, 1 predstavnik zaposlenih, 1 predstavnik invalidskih organizacij in 1 predstavnik zakonitih zastopnikov uporabnikov.

Člani sveta zavoda: trajanje mandata od 3. 4. 2023 do 2. 4. 2027

- g. **Ivan Špehar**, predstavnik Društva Sožitje,
- ga. **Sandra Vipavec Schweiger**, predstavnica delavcev VDC – namestnica,
- ga. **Nada Barič**, predstavnica ustanovitelja,
- g. **Nenad Kondić**, predstavnik ustanovitelja,
- ga. **Ksenja Lorber**, predstavnica ustanovitelja,
- g. **Leopold Perko**, predstavnik ustanovitelja,
- ga. **Stanka Režek Šutej**, predstavnica staršev oziroma zakonitih zastopnikov uporabnikov.

V letu 2024 so bile sklicane tri redne seje Sveta zavoda.

			Sprejet dnevni red:
1.	3. redna seja	27.02.2024	1. Obravnava in sprejem zapisnika 2. redne seje sveta zavoda 2. Obravnava in sprejem inventurnega poročila za leto 2023 3. Obravnava in sprejem Letnega poročila 2023 (poslovno in računovodsko poročilo) 4. Predlog delovne uspešnosti direktorja VDC Črnomelj za leto 2023 5. Obravnava in sprejem Programa dela in finančnega načrta 2024 6. Predlog letnega dopusta direktorja za leto 2024 7. Obravnava in potrditev sprememb in dopolnitev Pravilnika o kriterijih in načinu nagrajevanja uporabnikov vključenih v Varstveno delovni center Črnomelj 8. Seznanitev z Notranjo revizijo poslovanja javnega zavoda VDC Črnomelj za leto 2023 9. Razno
2.	4. redna seja	05.11.2024	1. Obravnava in potrditev zapisnika s 3. redne seje sveta zavoda 2. Obravnava in sprejem rebalansa finančnega načrta in programa dela za leto 2024 3. Redna delovna uspešnost direktorja za leto 2023 4. Obravnava in potrditev sprememb in dopolnitev Pravilnika o organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v VDC Črnomelj 5. Obravnava in sprejem Pravilnika o sprejemu, premestitvi in odpustu v 16 urno institucionalno varstvo v Varstveno delovnem centru Črnomelj 6. Seznanitev s polletnim poročilom 7. Razpis za direktorja VDC Črnomelj 8. Razno
3.	5. redna seja	16.12.2024	1. Obravnava in potrditev zapisnika s 4. redne seje sveta zavoda 2. Dopolnitev sklepov za rebalans finančnega načrta 3. Obravnava in sprejem Pravilnika o organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v VDC Črnomelj 4. Razno 5. Postopek izbire direktorja VDC Črnomelj (odpiranje in pregled prispelih vlog)

1.2.2. DIREKTOR:

Direktor predstavlja in zastopa zavod, organizira in vodi strokovno delo in poslovanje zavoda.

Direktor: mag. Borut Grabrijan; trajanje mandata od 01.06. 2020 do 31.05.2025.

S sklepom št. 0141-55/2019/6 z dne 05.02.2020 je bil s strani MDDSZ za direktorja zavoda imenovan mag. Borut Grabrijan, ki je začel mandat s 01.06.2020.

1.2.3. STROKOVNI SVET:

Strokovni svet je kolegijski strokovni organ VDC, ki obravnava vprašanja s področja strokovnega dela VDC, odloča o strokovnih vprašanjih. Člane strokovnega sveta imenuje direktor VDC. Direktor vodi in sklicuje sestanek strokovnega sveta. Sestavljajo ga predvsem strokovni delavci v zavodu oz. vodje posameznih enot. Strokovni svet se sklicuje 2 x mesečno oziroma glede na potrebe delovanja zavoda.

Vsebina sestankov strokovnih svetov je bila poleg predajanja tekočih informacij tudi strokovne dileme v pristopih pri delu kadar gre za obravnavo agresivnih motenj, posebnih vedenjskih težav, težav v odnosih, kako pristopiti k staršem in skrbnikom in kako izboljšati sodelovanje z njimi, sodelovanje z drugimi deležniki v občini Črnomelj, Metlika ali Semič ter kako organizirati delo ob pomanjkanju kadra.

Slika 1: Enota Črnomelj
Dnevni center Črnomelj

Slika 2: Enota Vinica
Dnevni center se nahaja v najetih prostorih v pritličju stavbe.

Slika 3: Bivalna enota

1.2.4 VELIKOST IN KAPACITETE ZAVODA (stanje na dan 31.12.2024)

Tabela 1: Velikost in kapaciteta zavoda

zap. št.	Program dela	Kraj	Kvadratura poslovnih in stanovanjskih prostorov (neto površina) (m ²)	Kvadratura ostalih prostorov (komunikacije, pomožni prostori, souporaba prostorov, terase, vrti, parkirišča...) (M ²)	Lastni / najeti prostori	Kapacitete (št. mest)	Zasedenost (št. uporabnikov)	%	Opombe
1.	Varstvo, vodenje in zaposlitev pod posebnimi pogoji (DV)	Črnomelj	420	4633	Lastni	37	38	102	Skupna površina zunanjih in notranjih površin - 5036 m ² (stavba s teraso je 667m ² , zunanje površine zajemajo pot, dvorišče in park – 4369m ²). Kapacitete so zasedene. Prostorov za preureditev v delavnice ni v obstoječem objektu.
2.	Varstvo, vodenje in zaposlitev pod posebnimi pogoji (DV)	Črnomelj	95	104	lastni	8	8	100	Prostori se nahajajo v 1. nadstropju Bivalne enote. Namenjeni so skupini starejših uporabnikov. K prostorom pripadajo zunanje površine, ki jih uporabljajo tudi uporabniki v Bivalni enoti – (sadovnjak in zelenjavni vrt), v izmeri 1197m ² , z vrtno uto in manjšim čebelnjakom.
3.	Varstvo, vodenje in zaposlitev pod posebnimi pogoji (DV)	Vinica	146	340	najeti	14	14	73	Zunanje površine zajemajo 236 m ² . Garaža v velikosti 62 m ² je primerna tudi za preureditev v delavnice. Trenutno jo potrebujemo za skladiščenje materiala za pletenje ter za kombi.
4.	Bivalna enota (BE) Institucionalno varstvo	Črnomelj	319	1785	lastni	16	13	76	Za stavbo BE imamo zelenjavni vrt in sadovnjak v velikosti 1197 m ² , na katerem stoji tudi vrtna uta ter manjši čebelnjak. Zemljišče je bilo preneseno iz MORS na MDDSZ v letu 2009.
	Skupaj		980	6862		59 DV 16 BE	60 DV 14 BE	101,7 87,5	

Stavbi Varstveno delovnega centra (enota Črnomelj in stavba Bivalne enote) sta last RS, s sklepom je VDC postavljen kot upravljalec.

Prostori enote Vinica so najemni prostori. Najemno razmerje za prostore enote Vinica je opredeljeno v najemni pogodbi, ki smo jo na podlagi soglasja MDDSZ, podpisali v mesecu januarju 2016 za novo obdobje desetih let.

1. 2. 5. PROSTORSKI POGOJI

Prostorski pogoji za storitev varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji

- enota Črnomelj: stavba se nahaja na lokaciji Majer 7, Črnomelj, ki je bila adaptirana v letu 2000 za namen dejavnosti VDC. Stavba je v upravljanju VDC Črnomelj. V teh prostorih je vključenih 40 uporabnikov in so vsa mesta zapolnjena.
- Skupina Lunca: se nahaja v I. nad. stavbe Bivalne enote na lokaciji Majer 29, Črnomelj; prostori so bili urejeni v letu 2018, skupina uporabnikov je z delom začela v mesecu marcu 2019. V teh prostorih je vključenih 8 uporabnikov.
- enota Vinica: prostori na Vinici so najemni, enota je začela z delovanjem v letu 2006. V teh prostorih je trenutno 14 uporabnikov in so vsa mesta zapolnjena.

V letu 2018 je VDC Črnomelj izvedel investicijo v I. nadstropju Bivalne enote, kjer smo uredili prostore za skupino starejših uporabnikov in dozidali stopnišče z dvigalom. Investicija je zajela tudi preureditev stavbe, zamenjavo strešne kritine, novo fasado in ureditev okolice. Investicija je bila zaključena že v mesecu avgustu. V septembru 2018 je bilo pridobljeno uporabno dovoljenje.

Del stavbe Bivalne enote se uporablja tudi za storitev varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji – enota Lunca. V letu 2024 je bilo vključenih v enoto Lunca v skupino 8 uporabnikov.

V letu 2024 je bila ena nova vključitev v storitev vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji, v institucionalno varstvo je bila ena nova vključitev, zaradi smrti uporabnice se je sprostilo dodatno mesto v institucionalnem varstvu.

V čakalni vrsti smo na dan 31.12.2024 imeli deset prošenj za vključitev v storitev varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji, od tega je 9 prošenj evidentiranih in aktualnih. Zaradi pomanjkanja prostorskih možnosti, vključitev ne moremo realizirati.

V mesecu novembru 2022 smo pridobili gradbeno dovoljenje za investicijo prizidek Paviljona Breza k VDC na naslovu Majer 7 v Črnomlju. Po izdaji gradbenega dovoljenja je bil v pripravi V letu začetku leta 2023 je bil izdelan PZI za izgradnjo »Prizidka Paviljon Breza VDC Črnomelj«. Gradnja paviljona Breza se v letu 2024 ni začela, ker ni bilo zagotovljenih proračunskih sredstev.

VDC Črnomelj, enota Majer 7, ne ustreza vsem tehničnim normativom za 40 uporabnikov.

V 4 delavnicah, v katerih je 40 uporabnikov in 4 delovni inštruktorji in so hkrati tudi skladišča, je skupna kvadratura 186,22 m². Edino skladišče je sobica za skladiščenje barv za tiskarno v kvadraturi 5,3 m², zato je glede na pravilnik primanjkuje 55 m² skladiščnih prostorov.

Po tehničnih normativih in ob zagotavljanju prostorov za skladiščenje, bi morale biti v 4 delavnicah maksimalno 29 uporabnikov. Trenutno imamo sedem aktualnih prošenj za dnevno varstvo. V prihodnjih letih so še predvidene širitve. Ocenjujemo, da bodo dodatno na letni ravni prošnje za storitev vodenje varstvo in zaposlitev še vsaj tri dodatne prošnje vsako leto.

	Prostori razmik najmanj 1,5 m zaradi COVID-19	Prostori po normativih	Dejansko
1.	6 oseb	6	11
2.	5 oseb	5	8
3.	9 oseb	11	12
4.	6 oseb	7	9
Skupaj	največ 26	29	40

Prav tako je premajhna garderoba, saj 39 uporabnikov uporablja garderoba velikosti 17,34 m².

Garderobe za 39 uporabnikov bi morale biti velikosti najmanj 27,3 m².

Trenutna soba za umirjanje z 9 m² po kvadraturi ne ustreza tehničnim pogojem. Soba za pomirjanje oz. senzorna soba bi morala biti velika 14 m². Za 40 uporabnikov imamo zagotovljena samo 2 toaletna prostora; 2 toaletna prostora prideta po normativu za 21 oseb. Zavod tudi nima primerne prostora za arhiv in se sedaj nahaja v delavnici od hišnika.

Prostorski pogoji za storitev institucionalnega varstva – Bivalna enota

Storitev institucionalnega varstva se je izvajala v Bivalni enoti, v stavbi na naslovu Majer 29 (pritličje in del I. nad – 3 sobe). V bivalno enoto so se uporabniki preselili decembra 2007. Do novembra 2009 se je bivalna enota izvajala v najetih prostorih. Sedaj je stavba last RS, Varstveno delovni center pa je s sklepom imenovan kot upravljalec.

Tabela 2: Celodnevno varstvo – število postelj

SOBE	ŠT. SOB	ŠT. MEST
1 posteljne	4	4
2 posteljne	6	12
Skupaj	10	16

Iz tabele 2 je razvidno, da imamo v prostorih Bivalne enote na lokaciji Majer 29 deset sob, od tega štiri enoposteljne in šest dvoposteljnih sob. Opažamo, da si vse več uporabnikov želi svojo lastno sobo.

Pritličje stavbe je namenjeno izključno za izvajanje institucionalnega varstva.

V delu I. nadstropja bivalne enote je urejena posebna ločena stanovanjska enota s svojo dnevno sobo, čajno kuhinjo in toaletnimi prostori. Uporablja se za tri samostojnejše uporabnike, ki živijo samostojno, ob občasnem spremljanju zaposlenih.

V čakalni vrsti za vključitev v institucionalno varstvo v bivalno enoto imamo eno aktualno prošnjo za vključitev.

1.3 ZAKONSKE PODLAGE ZA IZVAJANJE DEJAVNOSTI

Dejavnost zavoda temelji na naslednjih predpisih:

- Zakona o zavodih,
- Zakona o socialnem varstvu,
- Zakon o socialnem vključevanju invalidov,
- Zakon o dolgotrajni oskrbi,
- Zakona o družbenem varstvu telesno in duševno prizadetih oseb,
- Zakon o osebni asistenci,
- Zakon o zdravstveni dejavnosti,
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstveni dejavnosti,
- Zakon o varstvu osebnih podatkov,
- Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev,
- Pravilnik o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva,
- Pravilnik o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajalce socialno varstvene storitve,
- Pravilnik standardih in normativih socialno varstvenih storitev,
- Pravilnik o standardih in normativih socialno varstvenih storitev pomoč družini na domu, socialni servis, institucionalno varstvo in vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji,
- Uredba o programih storitev obveznega zdravstvenega zavarovanja, zmogljivostih, potrebnih za njegovo izvajanje, in obsegu sredstev za leto 2024,
- Splošni dogovor ZZZS za posamezno pogodbeno leto s priložo – zdravstvene dejavnosti socialno varstvenih zavodov in zavodov za usposabljanje za pogodbeno leto.

1.3. ZAKONSKE IN DRUGE PRAVNE PODLAGE ZA PRIPRAVO LETNEGA POROČILA

- Zakon o računovodstvu,
- Zakon o javnih financah,
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju in drugih podzakonskih predpisih, ki urejajo razmerje plač,
- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava,
- Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava
- Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava,
- Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev,
- Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna,
- Navodilo o predložitvi letnih in zaključnih poročil ter drugih podatkov poslovnih subjektov,
- Zakon o nujnih ukrepih na področju zdravstva za zajezitev širjenja in blaženja posledic nalezljive bolezni COVID-19 na področju zdravstva.

Pri sestavi letnega poročila je potrebno upoštevati še druge predpise v zvezi s finančnim poslovanjem, plačilnim prometom in v zvezi s predmetom poslovanja posameznih pravnih oseb javnega prava.

Poleg zakonskih podlag za delovanje je zavod ocenjeval svoje poslovanje tudi na podlagi sklenjenih pogodb o financiranju za leto 2024.

2. DOLGOROČNI CILJI ZAVODA KOT IZHAJAJO IZ VEČLETNEGA PROGRAMA DELA IN RAZVOJA POSREDNEGA UPORABNIKA OZ. PODROČNIH STRATEGIJ IN NACIONALNIH PROGRAMOV

2.1. CILJI

Poslovna politika zavoda je opredeljena s konkretnimi cilji, ki izhajajo iz poslanstva in vizije zavoda. Velja za celotno organizacijo in njene organizacijske oblike, opredeljuje pa naslednje cilje:

- zagotavljanje obsega in vrste storitev v skladu z namenom ustanovitve zavoda in pogodbami,
- zagotavljanje storitev s potrebami, željami in pričakovanji uporabnikov,
- biti nosilec razvoja skrbi za uporabnike na svojem področju (področje Bele krajine),
- v povezavi z drugimi subjekti zadolženimi za skrb za uporabnike zagotavljati racionalno opravljanje dejavnosti in stalno povečevati kakovost storitev,
- preusmerjanje metod dela iz podpore uporabnikom v podporo za samostojno izvajanje aktivnosti,
- vsem uporabnikom storitev VDC zagotoviti delo in zaposlitev glede na individualne sposobnosti vsakega posameznika,
- razvijanje sposobnosti v skrbi za samega sebe (skrb za urejen videz, osebno higieno, hranjenje),
- ohranjanje že pridobljenih sposobnosti,
- ohranjanje, pridobivanje in razvijanje socialnih navad (samozagovornišтво, tovarištvo, solidarnost, medsebojna pomoč pri posameznikih in v skupini),
- zdravstvena nega, preventiva v smislu vzgoje o zdravi in dietni prehrani, fizioterapevtska, splošna in specialistična zdravstvena obravnava,
- usmerjanje uporabnikov v smeri smotrne izrabe prostega časa,
- zasledovati cilje vseživljenjskega učenja,
- urejanje in vzdrževanje ožjega in širšega bivalnega okolja ter izboljšanje kvalitete življenja,
- zagotavljanje aktivnih oblik socialnega varstva,
- vzpostavitev in razvoj pluralnosti dejavnosti,
- zagotavljanje strokovnega razvoja in rasti zaposlenih.

Poslanstvo: Uporabnikom omogočiti možnost izbire, aktivnega življenja, normalizacije, individualne obravnave, delovnega udejstvovanja, razvijanje optimalne samostojnosti, samoodločanja ter osebne odgovornosti in samozavesti.

Doseči želimo zadovoljstvo uporabnikov ter zaposlenih in odgovorno ravnanje z vsemi sredstvi.

Poslanstvo dela VDC sloni na specifičnih potrebah odraslih oseb z motnjo v duševnem in telesnem razvoju.

2.2 DEJAVNOSTI ZAVODA

Dejavnost Varstveno delovnega centra Črnomelj določata Akt o ustanovitvi in Statut VDC Črnomelj, ki temeljita na določilih Zakona o zavodih in Zakona o socialnem varstvu.

Dejavnost VDC je namenjena odraslim osebam z motnjo v duševnem in telesnem razvoju po 18 letu starosti, ki imajo znižano raven inteligentnosti, nižjo raven na kognitivnem, govornem, motoričnem in socialnem področju ter pomanjkanje veščin, kar se odraža v neskladju med njihovo mentalno in kronološko starostjo.

Pri izvajanju nalog se upoštevajo naslednja načela:

- uporabnike je potrebno v skladu z njihovimi sposobnostmi vključiti v soustvarjanje življenja v VDC,
- uporabnikom je potrebno zagotoviti zasebnost in intimnost ob upoštevanju njihove zasebnosti,
- uporabnikom je potrebno omogočiti različna in pestra dela glede na njihove sposobnosti in specifične osebnostne lastnosti,
- uporabnikom je potrebno omogočiti uresničevanje lastnih idej in ustvarjalnosti,
- svojcem uporabnikov je potrebno omogočiti sodelovanje pri reševanju vprašanj, ki so v interesu uporabnika VDC.

Zavod opravlja dejavnost, ki je usklajena z Uredbo o standardni klasifikaciji dejavnosti in obsega:

1. osnovno dejavnost:

- drugo socialno varstvo brez nastanitve za starejše in invalidne osebe
- dejavnost nastanitvenih ustanov za oskrbo duševno prizadetih, duševno obolelih in zasvojenih oseb
- drugje nerazvrščeno socialno varstvo brez nastanitve:
  - osebna pomoč posamezniku
  - socialna oskrba na domu
  - pomoč družini za dom
- splošna zunaj bolnišnična zdravstvena dejavnost
- specialistična zunaj bolnišnična zdravstvena dejavnost
- urejanje zdravstva, izobraževanja, kulture in drugih socialnih storitev razen obvezne socialne varnosti.

2. komercialno dejavnost, ki za naš zavod pomeni samo zaposlitveno dejavnost.

S Sklepom o spremembah in dopolnitvah Sklepa o ustanovitvi Varstveno delovnega centra Črnomelj št. 01403-30/2021/3 z dne 12. 8. 2021 je Vlada Republike Slovenije sprejela spremembe in dopolnitve Sklepa o ustanovitvi Varstveno delovnega centra Črnomelj. Na 10. redni seji sveta zavoda 8. 12. 2021 je bil sprejet novi Statut VDC Črnomelj.

3. LETNI CILJI ZASTAVLJENI V LETNEM PROGRAMU DELA IN FINANČNEM NAČRTU

- Zavod je v preteklem letu posloval na podlagi letnih pogodb o financiranju z resornim ministrstvom, torej z Ministrstvom za solidarno prihodnost, in s petletno pogodbo z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije. V začetku leta je bila sklenjena pogodba o financiranju socialno varstvene storitve z Ministrstvom za solidarno prihodnost in pozneje še en Aneks k Pogodbi z MSP. Naše delovanje smo prilagodili sredstvom prejetim s strani ministrstva. Zavod je izkazal pozitivno poslovanje v letu 2024.
- Število uporabnikov v letu 2024 ostaja nespremenjeno. V letu 2024 smo imeli eno novo vključitev v storitev varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji. Ena uporabnica je umrla v mesecu januarju 2024 iz institucionalnega varstva, zato smo v institucionalno varstvo sprejeli novega uporabnika.
- Na dan 31.12. 2024 vključenih 62 uporabnikov v storitev vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji. Celoletna realizacija vključitev po mesecih je 60,92 uporabnika.
- V 16 urno institucionalno varstvo je bilo v letu 2024 vključenih 13 uporabnikov (na dan 31.12.2024).
- Uporabnikom smo zagotovili zaposlitvene aktivnosti in vodeno delo osredotočeno na posameznika in vseživljenjsko učenje ter različne aktivnosti, ki je usmerjeno na spodbujanje, razvijanje in ohranjanje kognitivnih sposobnosti uporabnika ter različne interesne aktivnosti v dnevnem varstvu.
- Povprečna ocena uporabnikov glede prvega vprašanja življenja in dela v VDC Črnomelj je v letu 2024 3,64 od 4 ocen in kjer se večina uporabnikov zelo strinja, da so zadovoljni z življenjem in delom v VDC Črnomelj. V letu 2023 je bila ocena 3,67, v letu 2022 je bila ocena 3,73. Vprašalnik je urejen z znaki in vprašanj, vprašalnik je oddalo 54 uporabnikov oziroma 87,09 % vseh uporabnikov, lestvica je od 1 do 4 – lestvica ocen do 4 je prirejena glede na razumevanje uporabnikov
Vprašalnik o zadovoljstvu uporabnikov glede različnih dejavnosti v VDC Črnomelj, o njihovem, delu, aktivnostih in zaposlitvi je sestavljalo 16 različnih vprašanj, povprečna ocena iz vseh vprašanj je znašala za leto 2024 3,52, v letu 2023 3,43, v letu 2022 je bila vrednost 3,68. (Lestvica od 1 do 4: 1 Ne, se ne strinjam, 2 Včasih, 3 Strinjam se in 4 Da, zelo se strinjam.)
- Vprašalnik za stanovalce bivalne enote glede življenja in bivanja v bivalni enoti je izpolnilo 6 uporabnikov, kar predstavlja 46,1 % uporabnikov, ki so prejeli vprašalnike. Lestvica je od 1 do 4. Pri prvem vprašanju zadovoljen sem z življenjem in delom v bivalni enoti je povprečna ocena 3,66, v letu 2023 je bila ocena 3,44, v letu 2022 je bila ocena 3,29. (Pretvorjeno v lestvico s 5 ocenami, bi bila ocena 4,3.) Povprečje iz različnih devetih vprašanj o delu in bivanju v enoti je bila v letu 2024 3,68, v letu 2023 3,55, v letu 2022 3,5.
- Povprečna ocena staršev glede zadovoljstva s storitvijo vodenja, varstva in zaposlitve v VDC Črnomelj v letu 2024 je 4,6, v letu 2023 je 4,63, v letu 2022 4,6. (Vprašalnik je oddalo 29 staršev ali skrbnikov od posredovanih 50 vprašalnikov, kar predstavlja 58 % poslanih anketnih vprašalnikov oziroma 1 manj prejet kot v letu 2023, ocene od 1 do 5.) Pri Vidikih kakovosti pri delovanju VDC Črnomelj, ki je bil sestavljen iz dvanajstih vprašanj je bila

povprečna ocena v letu 2024 4,7, 4,7 v letu 2023 in v letu 2022 4,5. Povprečna ocena svojcev glede zadovoljstva s storitvijo institucionalnega varstva v bivalni enoti je v letu 2024 ocena 5, v letu 2023 4,87, v letu 2022 4,8. Izpolnilo anketo 7 anketirancev ali 53,8 % od vseh posredovanih vprašalnikov.

- Povprečna ocena 16 zaposlenih pri vprašanju splošnega funkcioniranja VDC Črnomelj je 4,4 v letu 2024, 2023 pa je bila ocena 4,31. (Vprašalnik je oddalo šestnajst zaposlenih ali 80,0 % od 20 zaposlenih, ocene od 0 do 5.) Povprečna ocena zaposlenih pri vseh vprašanjih je 4,21 v letu 2024, v letu 2023 je bila ocena 4,04. (Ocena je sestavljena iz 23 vprašanj v sklopih: Splošni pogoji in komunikacija v kolektivu, Osebno zadovoljstvo, Delovanje zavoda, Ocena direktorja in vodij, Splošno funkcioniranje VDC Črnomelj, ocene od 0 do 5).
- Skrbeli smo za korektne odnose s svojci, jih redno obveščali o aktualnih dogajanjih. V letu 2024 je bilo mnogo več sprotnega obveščanja in koordiniranja s starši in skrbniki. Za starše, skrbnike in zakonite zastopnike je bil v letu 2024 izvedena en skupen sestanek.
- Letna izvedba izobraževanj na zaposlenega je presegla planirana izobraževanja za leto 2024 za cca. 10 odstokov, saj je bilo opravljeno nekaj skupinskih izobraževanj za vse zaposlene.

4. OCENA USPEHA PRI DOSEGANJU ZASTAVLJENIH CILJEV PO POSAMEZNIH PODROČJIH DEJAVNOSTI

4.1. Varstvo, vodenje in zaposlitev pod posebnimi pogoji:

V času od 1. 1. 2024 smo izvajali storitev za vse uporabnike vsak dan po delavnicah, po ustaljenih skupinah. Delo in druge aktivnosti so se vrnile v normalno obliko po koronski epidemiji. Imamo pa večjo prostorsko stisko ter organizacijo dela v šiviljski in likovni delavnici, saj sta ti dve delavnici sedaj popolnoma zapolnjeni. Zato smo zaradi prostorske stiske ohranili razdelitev likovne skupine tako, da je zaradi lažje organizacije dela ena skupina opravljala svojo zaposlitveno dejavnost v jedilnici. Občasno je skupinsko delo potekalo z dvema večjima skupinama tudi v jedilnici. Malice so potekale v jedilnici v dveh skupinah.

Vsak uporabnik in njegova družinska situacija je individualna in zahteva individualni pristop, zato smo se posluževali smo se različnih metod in pristopov.

V tem letu smo v storitev varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji sprejeli novega uporabnika. Uporabnik je bil sprejet tudi v storitev institucionalnega varstva, zato je bil kljub prostorski stiski sprejet v storitev varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji.

Podatki o uporabnikih

Tabela 3: Struktura uporabnikov VDC Črnomelj po spolu, starosti in stopnji duševne motnje na dan 31.12.2024

	18-25		26-40		41-55		56 in več		
	Ž	m	ž	M	Ž	M	ž	m	
Lažja motnja z dodatnimi motnjami				1		1		1	3
Zmerna motnja	5	1	8	8	9	11	3	3	48
Težja motnja			1	2	1		1		5
Težka motnja			1						1
Osebe z več motnjami			1			2	2		5
Skupaj	5	1	11	11	10	14	6	4	62

Opomba: Razvrstitev je izvedena na podlagi kriterijev iz Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev. Zaradi zastarelih odločb o razvrstitvah v motnje, pri nekaterih uporabnikih razvrstitve v motnje niso realne, saj so njihova stanja precej težja kot so bila ob razvrstitvah pri nekaterih celo 20 ali več kot 30 let nazaj.

Tabela 4: Uporabniki po spolu in starosti – celotni zavod na dan 31.12.2024

	LETA STAROSTI					SKUPAJ	POVPREČNA STAROST
	18-21	21-26	26-40	40-55	56 in več		
Moški	0	1	11	14	4	30	42,5
ženske	0	5	12	10	5	32	40,5
Skupaj	0	6	23	24	9	62	41,5
% uporabnikov	0	10	37	39	14	100	

Tabela 5: Uporabniki po občinah prebivališča na dan 31.12.2024

	ČRNOMELJ	METLIKA	SEMIČ	DRUGE	SKUPAJ	
Moški	18	4	6	2	30	48 %
ženske	18	8	6	0	32	52 %
Skupaj	36	12	12	2	62	
%	58	20	20	2		100 %

Varstvo zajema spremljanje, podporo in zagotavljanje občutka varnosti, nudenja pomoči pri vzdrževanju osebne higiene in opravljanju fizioloških potreb, pomoč pri vstajanju, obuvanju, sezuvanju in slačenju, pomoč pri gibanju, hoji, komunikaciji, orientaciji ter varstvo pri prihodih in odhodih.

Temelji na principih:

- ohraniti in razvijati (skrb za samega sebe, skrb za zdravje, mobilnost, varnost oz. orientacija v prostoru...).

V vseh enotah zaposleni nudijo pomoč pri naslednjih vsakodnevnih aktivnostih, spremljanje uporabnikov (težave s hojo, orientacijo, vedenjem, nestabilnosti, pri izgubi vida), pripravi obrokov (prenos obrokov, priprava hrane na krožniku - razrezi, mazanje, odpiranje embalaže, uporaba ustreznega pribora), skrbi zase pred in po prehranjevanju (umivanje rok, obraza), uporabi sanitarij, ohranjanje fizične aktivnosti s pomočjo pri hoji tudi težje gibljivim uporabnikom, ustni higieni.

Vse več uporabnikov potrebuje stalno spremljanje, vodenje in vzpodbudo pri vzdrževanju osebne higiene. Zaradi starosti in znižanih sposobnosti nekateri potrebujejo pomoč pri umivanju in vzdrževanju osebne higiene. Zato jim to tudi nudimo.

Starostna meja uporabnikov se zvišuje, posledično to vodi do sprememb v njihovem vedenju, zaznavanju, gibanju, komunikaciji in pogostejšemu pojavljanju zdravstvenih težav. Zato poteka sodelovanje s Centrom za krepitev zdravja ZD Črnomelj, kjer za naše uporabnike pripravljajo predavanja na temo skrbi za zdravje.

Kljub temu, da v storitvi varstva, vodenja in zaposlitvi pod posebnimi pogoji nimamo priznanega izvajanja zdravstvenega programa in zato tudi ne zaposlenega zdravstvenega kadra, po potrebi odpeljemo in pospremimo uporabnike k zdravniku ali zobozdravniku, kadar je to potrebno v dopoldanskem času. Zaradi omejitev pregledov v preteklih dveh letih je v leti 2024 bilo znatno več pregledov kot pred tem, kakor tudi staranja vključene populacije. Zato smo velik delež spremestv opravljali tudi zaposleni iz storitve varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji.

Potrebe po programih prilagojenih uporabnikom z nižjimi kognitivnimi sposobnostmi ali dodatnimi posebnostmi še naprej rastejo. Tem uporabnikom v skladu s individualnimi načrti nudimo več terapevtskih aktivnosti, namenjenih ohranjanju psiho – fizične kondicije in kognitivnemu treningu. Tudi v letošnjem letu so se izvajale dejavnosti, če je bilo le možno, zunaj.

Ugotavljamo, da se vse več zdravstvene nege izvaja tudi v dnevnem varstvu oz. v programu vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji, za kar pa financiranja nimamo priznanega s strani ZZZS.

Vodenje

Delo z uporabniki je osredotočeno na posameznika, na aktivno vključevanje v proces dela, na čim večji samostojnosti, svobodi, ustvarjalnosti, aktivnem uresničevanju lastnih idej, izobraževanju in integraciji v širše in ožje okolje, spoznavanju samega sebe, dvigu samopodobe. Gradimo predvsem na uporabnikovih močnih področjih in po načelu postopnosti. Bistven pomen pri uspehu pa ima vsekakor uspešno sodelovanje z uporabnikom in njegovimi svojci.

Namen programa vodenja je ohranjanje in razvijanje uporabnikovih sposobnosti na področjih:

- komunikacije (sporazumevanje, razumevanje, upoštevanje dogovorov, pripovedovanje, pogovarjanje, poslušanje...);

- samostojnosti in vključevanje v okolje (opravila na pošti, banki, knjižnici, sodelovanje na kulturnih, športnih prireditvah, sodelovanje pri prodajah na stojnicah...);
- spodbujanje uporabnikovih interesov (razvijanje, izražanje, uveljavljanje interesov, samozagovorništvo, izbira med pomembnim...);
- socialno – emocionalne spretnosti (krepitev samopodobe, samozavedanja, razvijanje pozitivnega odnosa do sodelavcev, vedenje, vrednotenje drugih ljudi, medsebojni odnosi...);
- opismenjenosti (podpisovanje, pisanje, branje, uporaba komunikacijskih sredstev...). V letošnjem letu je bil velik poudarek na uporabi in razvoju lahkega branja. V ta namen smo pridobili tudi nekaj knjig napisanih v lahkem branju. Opažamo pa, da so nekaterim našim uporabnikom začele upadati kognitivne sposobnosti, kot na primer numerične sposobnosti;
- splošna poučenost (spremljanje aktualnih dogodkov, poznavanje denarja, spremembe v naravi, poznavanje praznikov in njihov pomen, poznavanje pomembnejših institucij in ustanov...);
- delovna zaposlitev (dati možnost vključitve v delovni proces, pridobiti, ohraniti in razvijati delovne navade, razvijati odnos do dela, sodelavcev, delovnega orodja, materiala, znati poiskati, pripraviti si delo, učenje različnih delovnih tehnik in postopkov...).

Individualni programi:

Naše delo je usmerjeno v prepoznavanje potreb posameznika in podporo v procesu učenja za večjo samostojnost. Uporabnike spodbujamo, da skozi delo in druge aktivnosti zgradijo pozitivno samopodobo.

Individualni programi, načrti in evalvacije so osnova za ciljno usmerjeno in na uporabnika naravnano celostno obravnavo. Glavno vodilo je prepoznavanje želja in potreb uporabnikov ter njihovo aktivno sodelovanje pri uresničevanju lastnih ciljev. Poudarjamo posameznikova močna področja.

Individualni programi, načrti in evalvacije so bili tudi v tem letu osnova za usmerjeno individualno obravnavo vseh uporabnikov. Uporabniki se tako učijo prepoznavati svoje želje in odločati o sebi. S pomočjo individualnih načrtov želijo razvijati in udeleževati aktivnosti, ki nudijo možnost izbire glede na želje in potrebe tako uporabnikov kot njihovih družin. Pri sami izdelavi individualnih načrtov vse bolj poskušamo slediti uporabnikovim zmožnostim. Na takšen način je omogočen aktiven odnos uporabnikov skozi leto, z vsemi pravicami in obveznostmi, kar posledično krepi njihovo samozavest in pozitivno samopodobo.

Individualni načrt uporabnika v našem VDC pomeni, da skupaj z vsakim uporabnikom posebej analiziramo dejansko situacijo in načrtujemo in uresničujemo, kar si uporabnik sam želi. Delo z uporabniki temelji na partnerskem odnosu ob upoštevanju različnosti posameznika. Uporabnik je lastnik problema, lastnik načrta in hkrati udeleženec v rešitvi, je enakovreden partner v procesu iskanja virov, pomoči, če jo potrebuje in kar je najpomembnejše tudi lastnik odločitev, ki jih skupaj s strokovnim delavcem zapišeta v njegovem individualnem programu in tako vplivata na spremembe v življenju posameznika. Tako imamo analizo stanja na eni strani ter pomoč in podporo za zeleno spremembo na drugi strani.

Za vse uporabnike so izdelani individualni programi, enkrat letno se opravijo tudi evalvacije. Za novo sprejete uporabnike se individualni programi pripravijo po prvem mesecu vključitve v naš zavod v sodelovanju z uporabnikom. Po potrebi se pri izdelavi individualnega programa vključijo tudi starši ali zakoniti zastopniki.

Vseživljenjsko učenje

Zaposleni pripravljajo, organizirajo in izvajajo aktivnosti vseživljenjskega učenja, prostočasne aktivnosti ter rekreacijo. Izbor aktivnosti je pester. V nekaterih delavnicah te aktivnosti potekajo večino delovnega dneva, medtem ko v drugih, kjer so uporabniki bolj storilnostno naravnani, le občasno.

Vse dejavnosti so namenjene spodbujanju, razvijanju in ohranjanju kognitivnih sposobnosti, skladnemu čustvenemu razvoju in razvoju osebnosti ter pridobivanju socialnih znanj in veščin.

Aktivnosti vseživljenjskega življenja, prosti čas, terapevtske aktivnosti: branje dnevnega časopisa in izboljšanje splošne razgledanosti in poučenosti, usmerjeni in neusmerjeni pogovori, ogledi filmov, družabne igre, risanje, barvanje, praznovanje rojstnih dni, sprehodi po bližnji okolici, ogledi razstav, ogledi gledaliških predstav, izleti, sodelovanje pri krožkih, vključevanje uporabnikov v vsakodnevna opravila v enoti, krepitev pozitivne samopodobe, sprostitvene aktivnosti, letovanja.

V letošnjem letu smo tudi te aktivnosti izvajali v obsegu kot v času pred pandemijo. Skupne aktivnosti smo izvajali predvsem zunaj, pa tudi v notranjih prostorih v manjših skupinah. Izvajali so se pohodi in različne gibalne dejavnosti na zunanji terasi in v parku. V notranjih prostorih smo izvajali predvsem individualno delo in skupinsko delo v manjših skupinah.

Samozagovorništvo

Pri skupinskem delu se je izvajalo tudi samozagovorništvo, ki vodi k cilju, da se uporabnike čim bolj aktivno vključuje v proces dela in življenja v VDC in v okolju v katerem živijo. Osnovni cilj je uporabnika usposobiti do te mere, da deluje v korist svojih potreb, pravic, interesov, si tako pridobiti samozaupanje ob katerem spozna svoje vrednote in si razvija pozitivno samopodobo (lastno identiteto, samospoštovanje, spoštovanje sebe in okolice, pridobivanje poguma, sprejeti odgovornosti, biti enakovreden državljan, pomen in namen volilne pravice...).

V zavodu deluje tudi Svet uporabnikov, ki omogoča tako posamezniku kot skupin, da preko svojih predstavnikov, članov sveta uporabnikov izražajo svoje potrebe, želje, sodelovanje pri odločitvah, dajejo predloge o aktivnostih in organizaciji dejavnosti v VDC.

Obravnavna in sodelovanje z uporabniki ter drugo strokovno delo

V VDC Črnomelj izvajamo individualiziran pristop znotraj skupine. Potrebe po individualnem obravnavanju uporabnikov še naprej rastejo. Uporabnike vodimo pri razreševanju konfliktov, osebnih in čustvenih stiskah, odpravljamo težave pri uvajanju v delo, spremljamo pri zaposlitvenem delu.

Vse več je pri uporabnikih osebnih in čustvenih stisk, kar je posledica dvoletnega zapiranja družbe, staranja uporabnikov ter vključevanja vse težje populacije uporabnikov v VDC.

Strokovno delo je bilo usmerjeno v kakovostne medsebojne odnose in dobro medosebno komunikacijo uporabnikov in zaposlenih.

Intenzivno je bilo delo z uporabniki za odpravljanje ponavljajočih se ter motečih oblik vedenja. Za rešitev nekaterih težav smo sodelovali s starši in zakonitimi zastopniki, hkrati so se tudi starši obračali na nas pri iskanju pomoči ali usmeritev za razrešitev določenih težav, ki so se dogajale v družini in se nanašajo na uporabnika. Pri našem delu je sodelovanje z družinami izjemnega pomena.

Pod vodstvom strokovnih delavk se je izvajalo tudi skupinsko terapevtsko delo. Uporabniki so razdeljeni v manjše skupine. Pri razvrščanju v skupine so strokovne delavke upoštevale njihove zmožnosti, sposobnosti ter interese. Uporabnike skušamo čimbolj motivirati, izkoristiti njihov potencial, veščine in preko različnih tehnik in oblik dela pripeljati do pozitivnega razmišljanja in dviga samopodobe, hkrati pa pripeljati do spoznanja lastne odgovornosti.

Pri individualnem in skupinskem delu dajemo velik poudarek nenasilni verbalni in neverbalni komunikaciji ter uporabljamo različne metode in tehnike dela (aktivno poslušanje; jaz sporočilo - govori v svojem imenu, opisovanje svojih občutkov, počutja, želja, potreb...; zadovoljevanje temeljnih potreb po pripadnosti, svobodi, moči in zabavi...; upoštevanje močnih komunikacijskih kanalov - dotik, pogled, pozicija v prostoru...; interakcijske igre, igranje vlog).

S staranjem uporabnikov se starajo tudi njihovi starši in sorodniki, zato se vse pogosteje srečujejo tudi z umiranjem le teh. Pri uporabnikih se posledično pojavljajo čustvene težave. Zato so pogovori (individualno ali v skupini) potekali tudi o tej temi.

Igranje vlog je pomemben dejavnik pri reševanju trenutnih konfliktnih situacij, napetosti. Uporabnike skušamo preko igranja vlog pripeljati do prepoznavanja svojega problema, konfliktno situacije ter pozitivnega razmišljanja.

Opazne so bile večje notranje napetosti, konfliktno situacije, težave uporabnikov s koncentracijo, delovno storilnostjo na delovnem mestu in težje sprejemanje odgovornosti, sprejemanjem navodil, opravi in pravil. Problem porasta tovrstnih težav pripisujemo staranju uporabnikov. Program dela smo prilagodili omenjenim težavam nekaterih uporabnikov, kar je pozitivno vplivalo na počutje vseh uporabnikov.

Zaposleni nakazujejo največje dileme pri svojem delu v zvezi z zahtevnejšimi uporabniki, kako postopiti in kako uveljaviti način dela, ki bi bil enoten na nivoju celotnega zavoda.

Pri nekaterih naših uporabnikih se čez leta pojavijo izrazite dolgotrajne duševne motnje, zato je potrebna psihiatrična obravnava, pri delu v varstveno delovnem centru pa zopet zahteva specifičen način dela z uporabnikom.

Pojavljajo se vprašanja kako postavljati meje na eni strani in zagotavljati individualnost, samostojnost in sobivanje na drugi. Prav tako je strokovni izziv, kako organizirati delo v delavnicah, kjer se bo zagotovila primerna storitev uporabnikom, možnost izbire ne glede na omejitve v njihovih sposobnostih in omejenih delovnih prostorih. Saj nimamo primerne prostora ali senzorne sobe, kamor bi se lahko umaknil uporabnik.

V varstvenem delovnem centru želimo ustvarjati delovno okolje, ki bo naklonjeno individualni obravnavi, kjer bo prostor za prepoznavanje potencialov, sposobnosti uporabnikov in možnost razvijanja le-teh.

Posledično se pojavlja tudi problem, kako čimbolj pravično nagraditi delovno bolj uspešne uporabnike, a hkrati ne pozabiti na solidarnost in na sodelovanje uporabnikov tudi na širšem nivoju in ne samo na zaposlitvenem.

Sodelovanje s starši in zakonitimi zastopniki uporabnikov

Ena izmed naših temeljnih strateških usmeritev so vsekakor dobri odnosi s svojci uporabnikov. Temelj dobrega sodelovanja, medsebojnega poznavanja in zaupanja so prav gotovo pogosti stiki zaposlenih s starši in svojci uporabnikov. Opravljenih je bilo veliko pogovorov s starši ali zakonitimi zastopniki uporabnikov, nekateri po telefonu ali ob osebem obisku. Predvsem uporabnikom, ki so vključeni v bivalno enoto zelo veliko pomeni, da vzdržujejo stik z družino.

Sodelovanje s starši je pri našem delu izrednega pomena. Glede na skupne interese je pretok informacij o uporabniku zelo pomemben. Skupno smo reševali sprotne probleme, nespornosti, stiske, razna travmatična, odstopanja v duševnem zdravju in vedenjska odstopanja. Skratka skupaj smo želeli doseči pogoje za kvalitetno življenje vsakega posameznika doma, v ustanovi in družbi.

V letu 2024 smo izvedli en skupni sestanek staršev, skrbnikov in zakonitih zastopnikov. Smo pa odzivni v primeru, da starš potrebuje posebno pomoč glede uporabnika.

Zaposlitev pod posebnimi pogoji

Zaposlitev pod posebnimi pogoji je socialno varstvena storitev in ne toliko storitev zaposlovanja. Delo v VDC je individualizirano in prilagojeno vsakemu posamezniku in njegovim sposobnostim v individualnem programu. Zaposlitvene programe smo organizirali v skladu z možnostmi v okolju in glede na sposobnosti uporabnikov, ki so vključeni v VDC.

Cilj zaposlitve pod posebnimi pogoji je optimalni izkoristek delovnih zmožnosti, razvijanje novih spretnosti, doseganje in doživljanje uspehov, samopotrjevanje in participacija oseb k družbeni skrbi zanje:

Zajema vsebine:

- usposabljanje in uvajanje v delo pod posebnimi pogoji,
- zaposlovanje s proizvodnimi deli v večjih serijah in prilagojenih fazah, ki so med seboj smiselno povezane,
- zaposlovanje na delovnih mestih, kjer postopek izvajanja del ni programiran in je zato potrebna delna samoorganiziranost,
- usposabljanje za spremenjene in nove delovne programe,
- razvijanje sposobnosti in zmožnosti za doseganje kvalitete in količin v časovnih rokih, s čimer se dosega tržna vrednost dela in ustvarjajo pogoji za integracijo oseb v življenje,
- usposabljanje in uvajanje za varno delo ter upoštevanje navodil in delovnih postopkov,
- okupacija in zaposlitev z manjšo zahtevnostjo,
- pomoč pri prodaji izdelkov lastnega programa na tržnicah oziroma v starem mestnem jedru.

Program zaposlitve pod posebnimi pogoji se je letos izvajal popolnoma odprto za zunanje naročnike oziroma tako kot pred pandemijo. V času izvajanja storitve so bile skupine v delavnicah določene zmanjšane saj smo posebno skupino organizirali tudi v jedilnici. Prodaja izdelkov v letošnjem letu je bila tudi letos boljša kot v predhodnem letu. Zaznavamo, da novi uporabniki

potrebujejo več psihosocialne osebne pomoči, njihove veščine in delovne navade so slabše, slabša je tudi njihova koncentracija.

ENOTA ČRNOMELJ

V enoti Črnomelj Majer 7 in enoti Lunca so uporabniki razdeljeni v pet delovnih skupin:

- šiviljska delavnica (8 uporabnikov)
- tiskarska delavnica (9 uporabnikov)
- delavnica z lastnim programom, likovna delavnica (11 uporabnikov)
- kooperacijsko delo in papirna embalaža (12 uporabnikov)
- skupina v enoti Lunca (8 uporabnikov)

Pri delu je bila uporabnikom omogočena možnost prehoda med posameznimi programi znotraj VDC. Pri tem se upoštevajo njihove želje in zmožnosti, ki pomenijo večje zadovoljstvo uporabnikov in večje zanimanje za zaposlitev. S tem se odkrivajo tudi njihove skrite sposobnosti, ki sicer ne bi bile opažene. Željeno zaposlitev jim zagotovimo v prostorih, kjer so.

Zaradi pomanjkanja prostora selitev uporabnikov iz ene delavnice v drugo ne izvajamo, razen izjemoma. Pri izdelavi izdelkov ali kooperacijskem delu si skupine priskočijo na pomoč, kar vpliva na boljšo klimo v skupinah in lažjemu reševanju tekočih zadev.

Delavnica z lastnim programom

Uporabniki ustvarjajo z vodenjem in ustvarjalnimi ter strokovnimi pristopi naše strokovne delavke in delovne inštruktorice. Pri delu se izhaja iz uporabnikovih interesov, njegovih kognitivnih sposobnosti in njegovih spretnosti. Zaradi prostorske stiske v tej delavnici, smo skupino razdelili in en del skupine izvaja delo v jedilnici.

Izdelki so narejeni iz ekoloških, naravi prijaznih materialov, nekateri celo iz odpadnega materiala.

Lastni program je v letu 2024 prav tako obsegal:

- izdelava unikatnih voščilnic
- priprava lepljenk kot osnova za pripravo tiskanih voščilnic
- risanje slik (slikanje v različnih tehnikah, slikanje na les)
- izdelava cvetja iz najlona in žice, krep papirja,
- darilni belokranjski izdelki – magnetki
- magnetki s čebelarskimi motivi
- šivanje in poslikava vrečk za sivko
- izdelava prazničnih okraskov
- poslikava lesenih ploščic in kamenčkov za 1. november
- poslikave panjskih končnic
- izdelava lepljenk
- risanje na vrečke različnih velikosti.

Kooperacijska delavnica, delavnica za papirno embalažo in lesna delavnica

V kooperacijski delavnici uporabniki ustvarjajo z vodenjem in ustvarjalnimi ter strokovnimi pristopi strokovne delavke in delovnega inštruktorja.

Naročila papirnatih oz. lesenih izdelkov je bil po obsegu podoben kot v preteklem letu. Predvsem se izdeluje embalaža za lastno porabo.

V letu 2023 smo pridobili kooperacijo pri pakiranju vijakov in plastičnih delov pri podjetju Tomplast d.o.o.. Zato so se naši uporabniki razveselili takšnega dela, saj je primeren za njih glede na njihove sposobnosti. Proti koncu leta 2024 se je delo prekinilo, zaradi zmanjšanja obsega, ki ga podjetje lahko opravi samo, brez naše pomoči.

V letu 2024 je prišlo v skupini do zamenjave delovnega inštruktorja. Nova delovna inštruktorica zelo dobro vodi skupino, prav tako je pridobila novo delo s strani podjetja Lanea d.o.o. – sestavljanje kablov za sesalce.

Skupina je zato sodelovala pri izdelavi papirne embalaže in lesenih izdelkov.

Uporabniki so sodelovali pri:

- izdelavi vrečk iz natron papirja
- izdelavi različnih oblik embalaže iz val kartona
- izdelava papirnatih map
- izdelavi lesenih izdelkov (domine, spomin, abeceda, matematične igre)
- sodelovanje pri nekaterih delih v tiskarski delavnici
- pletenje zapestnic iz naravne vrvice
- izdelava mila iz naravnih olj in lužnega kamna
- vlivanje sveč iz čebeljega voska
- nastali so tudi novi leseni izdelki kot so servirne deske in podstavki za tolčenje orehov in lešnikov.

Šiviljska delavnica

V šiviljski delavnici ustvarjajo predvsem uporabnice. Ustvarjajo z vodenjem in ustvarjalnimi ter strokovnimi pristopi strokovne delavke in varuhinje. Pri delu se izhaja iz uporabnikovih interesov, njihovih kognitivnih sposobnosti in njegovih spretnosti. V tej skupini je bila stalno odsotna ena uporabnica zaradi zdravstvenih težav. Za uporabnico sta bila izvedeno dva obiska.

V skupini uporabnice ročno šivajo, vezejo, polnijo igrače s peno. Nastajajo izdelki kot so:

- belokranjski prtički (različnih velikosti)
- vezene voščilnice (različnih motivov)
- vezene vrečke (različnih motivov)
- vrečke za pogačo
- igrače iz blaga
- kazala za knjige
- ovitki za knjigo receptov z belokranjskim motivom
- magnetki z belokranjsko vezenino
- vrečke iz jute in blaga z vezenimi motivi
- otroška odejice.

Nastajale so nove oblike izdelkov iz blaga in pene.

Tiskarska delavnica

Uporabniki v tiskarski delavnici ustvarjajo z vodenjem in ustvarjalnimi ter strokovnimi pristopi strokovne delavke in delovne inštruktorice.

V tej delavnici se opravljajo predvsem tiskarske storitve na blago in papir ter papirna embalaža po naročilu.

- tisk na majice
- tampotisk (na kozarce, skodelice)
- tisk na različne izdelke
- tisk s toplotno prešo (tisk na športno opremo, nahrbtniki, torbe, štartne številke)
- tisk na pladnje
- izdelava vabil za različne namene (poročna, rojstnodnevna...)
- tisk na kuverte, vizitke, nalepke
- tisk na les
- tisk na vrečke
- izdelava različnih dimenzij map in vrečk.

V tiskarski delavnici so v tem letu izdelali cca 200 iger Spomin na temo Bele krajine. Izvedba je trajala skoraj pol leta.

Med ostalimi številnimi naročili so izvedli dva težja, ki sta izpadla odlično.

V tem letu je bilo izredno veliko zanimanje za juta torbe s tiskanim belokranjskim motivom. Delo in naročila, so bila razporejena enakomerno čez celo leto. Navade kupcev in naročnikov se spreminjajo, saj se spreminja tudi način obdarovanj.

Enota Lunca

V skupino so vključeni predvsem starejši in težje zaposljivi uporabniki. Skupino sestavlja trenutno šest žensk in dva moška. Zaradi smrti smo v tem letu izgubili starejšo uporabnico. Pri večini uporabnikov se izvaja predvsem varstvo in vodenje. Uporabnikom kljub težji zaposljivosti zaposleni ponudijo določeno vrsto delavnih aktivnosti, ki jih izberejo glede na njihove sposobnosti in želje.

Za prodajo so izdelovali predvsem:

- različne obeske
- novoletne izdelke
- poslikava panjskih končnic
- poslikave deščic
- pomoč šiviljski delavnici pri vezenju (ena uporabnica)
- rezanje papirja in brušenje deščic.

Enota Vinica

V enoto Vinica je vključenih 14 uporabnikov. Tudi v enoti Vinica so uporabniki ustvarjali z vodenjem in ustvarjalnimi in strokovnimi pristopi strokovne delavke in delovne inštruktorice.

V zaposlitvenem programu so se specializirali predvsem za izdelavo pletenih košaric ter za šivanje izdelkov iz blaga.

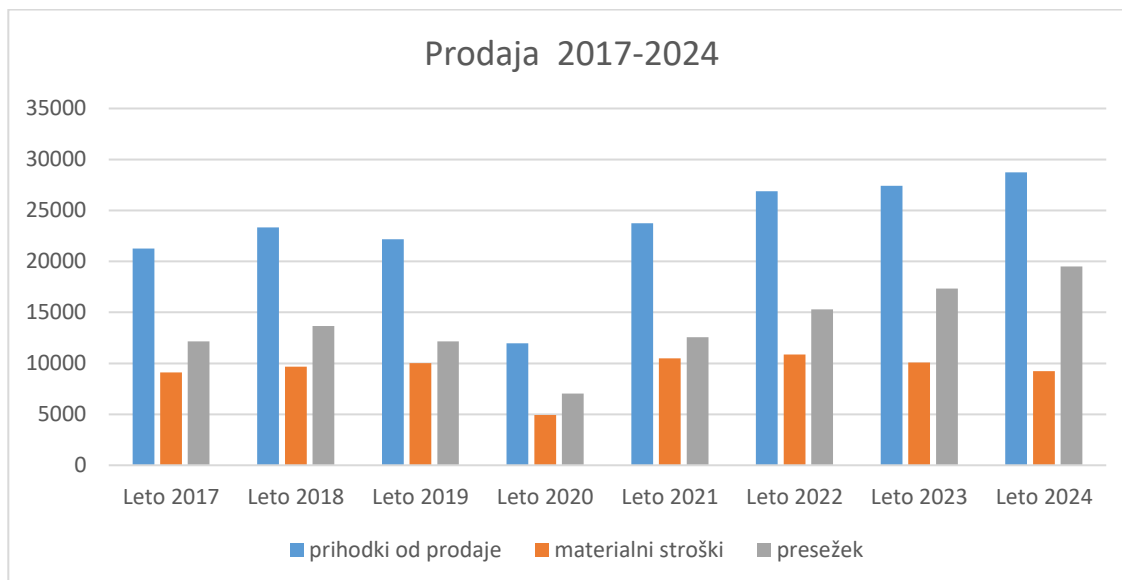
Nastajali so izdelki:

- pletene košare
- pleteni pladnji
- košarice za kruh in za druge priložnosti
- različni izdelki iz blaga
- predpasniki
- obeski za ključe (sovice, pikapolonice, čebelice)
- blazine in žogice
- torbice
- vrečke iz blaga z različnimi zelišči
- denarnica za ključe, toaletna torbica, torbica za mobitel
- dodatno so letos izdelovali nove novoletne obeske za smrekico.

PRODAJA

V zaposlitvenem programu smo ves čas obseg naročil in roke prilagajali zmožnostim in razpoložljivosti naših uporabnikov v letu 2024. Veliko smo uporabljali ekološke materiale, izhajali iz slovenske in belokranjske tradicije ter kombinirali papir, naravna tekstilna vlakna, vezenino. Kljub vsem omejitvam, smo se trudili, da ustvarjamo uporabne, tržno zanimive izdelke. Tudi delovni proces je voden tako, da je rezultat kvaliteten izdelek. Zato je potrebno pohvaliti zaposlene delavce pri razvoju novih izdelkov.

Graf 1: Gibanje prodaje po letih v zaposlitveni dejavnosti 2017-2024

Prodaja v zaposlitveni dejavnosti se je v letu 2024 povišala skoraj za 4,8 odstotkov in je znašala 28.737 eur, leta 2023 je prodaja znašala 27.422 eur. V letu 2024 se je tudi razmerje med presežkom in materialnimi stroški še povečalo v prid presežka, tako, da je bilo več izplačanih nagrad za uporabnike in v skupno porabo, in sicer v višini 19.506 evrov, kar pomeni, da so bili višji za 12,6 % kakor v letu 2023. Za primerjavo: v letu 2021 je šlo 12.571 eur za nagrade in skupno porabo, v letu 2022 15.306 eur presežka za nagrade in skupno porabo ter v letu 2023 17.329 eur presežka za nagrade in skupno porabo uporabnikov.

Delavnice so bile odprte skoraj celo leto, ravno tako prodajni kotiček v VDC Črnomelj. Prodaja izdelkov se je vršila v naših lastnih prostorih in v prodajalni Belokranjski hram v Črnomlju, kakor tudi v Turistično informacijskem centru Črnomelj. V okviru zunanje prodaje na stojnicah, se je v letu 2024 izvedla prodaja izdelkov v okviru prireditev: Jurjevanje - staro mestno jedro Črnomelj, prodaja v Semiču ob otvoritvi razstave naših izdelkov v Kulturnem centru Semič. Potrebno je poudariti, da je zaradi povečanega števila težav, ki so posledica zdravstvenih težav in staranja naših uporabnikov, zelo težko slediti naročilom in ustvarjanju novih izdelkov, saj zaposleni kar nekaj časa porabijo za reševanje težav in konfliktov med uporabniki. Naj poudarimo, da je zaposlitveni program le eden izmed programov, ki se izvaja v VDC. Naši uporabniki zaradi starosti potrebujejo vse več varstva in vodenja. Zato v prihodnjih letih ni pričakovati, da bi prodaja še tako naraščala glede na zadnji dve leti.

Prihodki, ki so jih uporabniki skupaj z zaposlenimi ustvarili z delom v vseh zaposlitvenih programih, so se porabili v skladu s Pravilnikom o kriterijih in načinu nagrajevanja uporabnikov vključenih v VDC Črnomelj.

Dodatne storitve na nivoju zavoda

Uporabniki v VDC-ju na lastno željo in po svojih zmožnostih pomagajo tudi pri različnih delih:

- gospodinjska opravila (likanje, pospravljanje jedilnice po malici, pomivanje posode...)
- čiščenje (praznjenje košev, brisanje miz, pometanje...)
- vzdrževalna opravila (pomoč pri enostavnejših vzdrževalnih delih)
- logistična opravila (pomoč pri nakladanju in razkladanju materiala, izdelkov, malice...)
- urejanje okolice (pometanje in grabljenje listja, urejanje cvetličnih nasadov, čiščenje snega, pomoč vzdrževalcu pri košnji trave, pomoč pri vzdrževanju čebelnjaka in lesene ute, pomoč pri pranju službenih avtomobilov...).

4.2 Institucionalno varstvo – bivalna enota

Bivanje

Poleg obstoječih programov se je v letu 2024 v VDC Črnomelj izvajalo institucionalno varstvo odraslih oseb z motnjo v duševnem in telesnem razvoju. Prostorski pogoji so za Bivalno enoto zagotovljeni v samostojni stavbi na Majerju 29.

Na dan 1. 1. 2024 je bilo v bivalno enoto oz. v 16 urno obravnavo vključenih 13 uporabnikov.

Zagotavljalo se je 16 – urno institucionalno varstvo ob delovnikih in 24–urno varstvo ob ostalih dnevih v letu, ko je dnevno varstvo v VDC zaprto.

Institucionalno varstvo bo obsegalo:

- program osnovne oskrbe,
- program socialne oskrbe,
- program zdravstvenega nege in varstva,
- program aktivnega preživljanja prostega časa,
- delo v popoldanskem času,
- delo v nočnem času,
- program prostovoljnega dela.

V letu 2009 je bil urejen prenos lastništva zemljišč (zemljišče za bivalno enoto ter zemljišče kjer stoji VDC in park pred njim) iz MORS na MDDSZ. Postopki prenosa so bili zaključeni, tako da so omenjena zemljišča sedaj v lasti RS, VDC Črnomelj pa je imenovan za upravljalca navedenih zemljišč. Ravno tako je že v letu 2009 MDDSZ izvedlo odkup stavbe, kjer je sedaj bivalna enota. Pred tem je bila stavba last fizičnih oseb in jo je VDC Črnomelj imel v najemu 2 leti.

Sledili bomo zastavljeni viziji zavoda ter se trudili zapisano udejanjiti in prenesti v vsakdanje življenje uporabnikov, saj je bivalna enota nekaterim uporabnikom postal edini dom.

Uporabniki so zelo okrepljeni in brez zadržkov izrazijo vsa svoja pričakovanja in potrebe. Še naprej se bomo trudili, da uporabniki za svoje dejanje prevzamejo odgovornost v skladu s svojimi sposobnostmi in da smo v življenju vsi zavezani pravicam, a obenem tudi dolžnostim.

V letu 2024 smo se trudili v smeri boljšega počutja uporabnikov, ob tem, da uporabniki uspešno zadovoljujejo svoje potrebe. Še naprej smo pomagali pri ohranjanju pridobljenih sposobnostih, interesih, veščinah in socialnih spretnostih pri uporabnikih ter razvijati nove. Uporabnik je pomemben v soustvarjanju svojega življenja.

S pomočjo delavcev v institucionalnem varstvu smo nadaljevali z učenjem različnih gospodinjskih aktivnosti ter vključevanjem uporabnikov v različna hišna opravila.

Na zemljišču za bivalno enoto je urejen zelenjavni vrt in sadovnjak, ki ga naši uporabniki s pomočjo zaposlenih urejajo. V neposredni bližini smo postavili tudi vrtno leseno uto, kjer je prostor za shranjevanje vrtnega orodja in je prijeten kotiček za preživljanje prostega časa uporabnikov v poletnih mesecih. V letu 2021 je bil postavljen apiterapevtski čebelnjak s šestimi čebeljimi panji.

Nadaljevali smo z izvajanjem rednih sestankov v bivalni enoti, saj so ti sestanki priložnost za pogovor in sprotno reševanje težav ali sprotno izpolnjevanje želja.

Program osnovne oskrbe

Program osnovne oskrbe zajema bivanje v ogrevanih, opremljenih in vzdrževanih eno in dvoposteljnih sobah, zagotavljanje sanitarnih prostorov, prostorov za osebno higieno, skupnih prostorov, pranja, likanja in šivanja, čiščenja in vzdrževanja prostorov, objektov in okolice ter druge potrebne storitve.

Prehrana

V osnovno oskrbo spada tudi priprava in dnevno serviranje, stanju primerne hrane in napitkov. Prehrana v bivalni enoti je organizirana tako, da si zajtrk in večerjo uporabniki pripravijo samostojno s pomočjo zaposlenih. Uporabniki si čez vikend pripravljajo vse tri obroke samostojno. Zaradi posebnih zdravstvenih stanj je potrebno pripravljati tudi razne diete (žolčna, želodčna, sladkorna dieta).

V bivalni enoti je bil kot najugodnejši ponudnik za dostavo kosil izbran ponudnik DSO Črnomelj. Pogodba je z dobaviteljem sklenjena za dobo enega leta.

Čiščenje

Čiščenje v bivalni enoti je opravljala čistilka, zaposlena za 6 ur. Prostore bivalne enote je čistila v dopoldanskem času, ko so prostori prazni. Generalno čiščenje bo tudi v letošnjem letu izvedel zunanji čistilni servis.

Pri čiščenju sob in skupnih prostorov pomagajo tudi uporabniki s pomočjo zaposlenih po svojih zmožnostih in sposobnostih.

Pranje

V letošnjem letu so pranje izvajali samostojno uporabniki s pomočjo zaposlenih. Le pri pranju posteljnine (1x na 14 dni) nam je pranje izvajal zunanji izvajalec.

Vzdrževanje

Vzdrževanje občasno izvaja hišnik, ki je zaposlen za polovični čas. V stavbah bo opravljal manjša popravila, medtem ko bo pri zahtevnejših popravilih sodeloval z zunanjimi izvajalci.

Program socialne oskrbe

Program socialne oskrbe obsega varstvo, posebne oblike varstva in vodenja.

Varstvo zajema pomoč pri reševanju osebnih in socialnih stisk kot pomoč pri vzdrževanju osebne higiene, pri vstajanju, oblačenju, pomoč pri premikanju, hoji, komunikaciji, orientaciji ter organiziranju prevozov.

Posebne oblike varstva so namenjene ohranjanju in razvoju samostojnosti, razvoju socialnih odnosov, zaposlitvi, korekciji in terapiji motenj ter aktivnemu preživljanju prostega časa.

Vodenje obsega oblikovanje, izvajanje individualnih programov, sodelovanje s posameznikom ter svojci, sodelovanje z drugimi institucijami in strokovnimi delavci ter organizacijo prostočasnih dejavnosti.

Cilji uporabnikov v Bivalni enoti so naslednji:

- ohranjanje, razvijanje sposobnosti v skrbi za samega sebe;
- ohranjanje, pridobivanje in razvijanje socialnih stikov, življenje z ostalimi stanovalci;
- skrb za prostore;
- zdravstvena obravnava;
- ter aktivno preživljanje prostega časa.

Zaposleni skušajo v bivalni enoti ustvariti čim bolj domače, prijetno vzdušje, prisluhniti vsakemu posamezniku in njegovim potrebam ter graditi posameznikovo pozitivno samopodobo. Posebnost življenja v bivalni enoti je manjše število stanovalcev, ko lahko vsak posameznik pride do izraza kot individuum, domačnost ter družinsko vzdušje.

Ob spremstvu, vodenju in pomoči zaposlenih v bivalni enoti, so stanovalci sami izvajali vsakodnevna hišna opravila kot je kuhanje, pranje in likanje, čiščenje stanovanjskih prostorov. Skrbeli so za urejenost zunanje okolice, delali na skupnem vrtu bivalne enote, pridelali in pobirali ter primerno shranili pridelke s pomočjo zaposlenih.

Program aktivnega preživljanja prostega časa

Socialnovarstvena dejavnost v Bivalni enoti je oblika obravnave v zavodu, ki uporabnikom nadomešča, dopolnjuje in zagotavlja funkcijo doma ali lastne družine. V bivalni enoti živijo 4 moški in 9 žensk. Zaposleni se skupaj z njimi trudijo, da bi se uporabniki oz. stanovalci počutili čim bolj domače in poskušajo njihov vsakdanjik in življenje v bivalni enoti približati življenju v družini.

Storitev se med delovniki izvaja 16 ur dnevno (saj so uporabniki vključeni še v drugo socialno varstveno storitev vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji), vikende in praznike pa 24 ur. Prosti čas uporabnikov je tisti čas, ki preostaja mimo obveznosti v delavnici ter delom v bivalni enoti. Zapolnili so ga z vsakodnevnimi planiranimi aktivnostmi in tudi uporabnikom omogočili počitek, rekreacijo, ohranjanje in razvoj novih znanj in spretnosti ter jih integrirali v okolje.

To delo prilagajamo heterogeni strukturi uporabnikov, upoštevano je njihovo zdravstveno stanje, družinske in kulturne navade in interesi, ki so jih prinesli s seboj.

Osnovni cilj nam bo, da bo vsak uporabnik skozi udejstvovanje v eni ali več aktivnostih, ki jih bo izbral sam ali ob pomoči strokovnih delavcev, zadovoljil svoje potrebe.

Izvedba telovadbe z zunanjo prostovoljko.

Skupaj z uporabniki se je vsakodnevno oblikoval plan aktivnega preživljanja prostega časa, ki naj bi ga preživeli čim bolj kvalitetno, z možnostjo izbire in prilagojeno njihovim željam, interesom in sposobnostim. Krepi in spodbuja se jih v čim večjo samoiniciativnost.

Izvajale so se aktivnosti v naravi, športne aktivnosti, izleti in razni ogledi, sprostitvene dejavnosti, kreativne tehnike, kuharske aktivnosti, glasbene aktivnosti, bralne aktivnosti, udeležba uporabnikov na srečanjih Vera in luč, nakupovanje osebnih stvari z uporabniki, spoznavanje dela na računalniku in ostale različne družabne aktivnosti.

Tudi v letošnjem letu se je izvajal program vrtnarjenja, urejanja zelenih površin v okolici stavbe bivalne enote ter skrb za skupne in lastne sobne rastline v bivalni enoti.

Uporabniki so se udeležili letovanj v organizaciji VDC Črnomelj, seminarjev vseživljenjskega učenja in ostalih aktivnosti, ki jih organizira društvo Sožitje Bele krajine. Zaradi sproščenega druženja s svojci in prijatelji, so bili uporabniki bolj zadovoljni in njihovo preživljanje prostega časa je bilo bolj pestro ter kvalitetnejše.

Delo v popoldanskem času

Popoldanski čas se začne s prihodom iz delavnic ter kosilom, delitvijo terapije, nadaljuje s počitkom oz. samostojnim kuhanjem kave uporabnikov ter pogovorom o popoldanskih aktivnostih oz. obveznostih. Potek le-teh je odvisen od tedenske razporeditve aktivnosti. Tem sledijo priprave na večerjo, večerja, delitev terapije, ureditev prostorov ter priprava uporabnikov na spanje. Do določene ure za spanje (odvisne od letnega časa ter glede na posamezne potrebe in priložnosti) so se izvajale različne aktivnosti (gledanje TV, družabne igre) ter opravljali razgovori z uporabniki.

Tabela 6: Uporabniki po občinah prebivališča – vključeni v BE na dan 31.12.2024

	ČRNOMELJ	METLIKA	SEMIČ	DRUGO	SKUPAJ
Moški	2	0	1	2	5
ženske	4	4	0	0	8
Skupaj	6	4	1	2	13

Tabela 7: Uporabniki po spolu in letih starosti – BE – na dan 31.12.2024

	LETA STAROSTI					SKUPAJ	POVPREČNA STAROST
	18-25	26-35	36-45	46-55	56 in več		
Moški	0	2	2	0	1	4	41,4
ženske	1	0	2	3	2	9	46,25
Skupaj	1	2	4	3	3	13	44,38

Skozi leto so si uporabniki v bivalni enoti pridno nabirali veščine na različnih področjih:

- osnovna higiena telesa (tuširanje, umivanje rok, ustna higiena in nega zobnih protez, nega nohtov, striženje, depilacija, britje,...). Opažamo, da uporabniki potrebujejo vse več pomoči in usmerjanja pri osnovni higieni telesa in rok. Tudi tisti, ki so na tem področju samostojni, potrebujejo več spodbude,
- opazovanje sprememb na telesu, koži in spremljanje svojega splošnega počutja,
- higiena po uporabi stranišča in skrb za higieno toaletnih pripomočkov (zobna ščetka, glavnik, brivnik,...),
- skrb za urejen videz (uporaba oblačil in obutve primerna letnemu času in vremenu, vsakodnevna menjava spodnjega perila, ustrezna nega oblačil in obutve),
- urejanje in čiščenje sob in ostalih bivalnih prostorov,
- upoštevanje urnika vsakdanjih opravil,
- upoštevanje hišnega reda,
- samozagovorništvo (na način osveščanja uporabnikov glede njihovih pravic in dolžnosti, spodbuda pri samostojni izbiri različnih aktivnostih, ...),
- na kulturno izobraževalnem in družabnem področju (ogledi različnih predstav, razstav in prireditev, druženje s prostovoljci, priprave glasbenih točk in krajših igric, izleti, sodelovanje s knjižnico, druženje z uporabniki iz drugih zavodov, udeleževanje svetih maš v spremstvu zaposlenih glede na posamezne želje uporabnikov, obiski kino predstav, druženje na srečanjih Vera in luč,

Uporabnikom skušamo ponuditi vsebine, ki jim omogočajo čim bolj sproščeno in polno življenje ter jih na ta način integrirati v lokalno okolje. Določene prireditve in dogodke, katerih smo se uporabniki redno udeleževali, smo spremljali preko interneta, če je bila prireditev organizirana zunaj, smo si jo ogledali v živo,

- kuharsko, gospodinjstvo področje (sodelovanje pri pripravi obrokov, peki peciva, pomoč pri pripravi ozimnice iz zelenjave z domačega vrta...). Zaradi pojava diabetesa pri uporabniku, se učijo in preizkušamo nove recepte. Za nekatere uporabnike je to sprostivna dejavnost, kjer se naučijo kaj novega so samostojni pri pripravi enostavnih jedi, peki kruha in peciv,

- ohranjanje uporabnikovih sposobnosti in učenje novih (štetje, pisanje, branje, računanje, delo z računalnikom in elektronsko pošto),
- prosti čas (igranje družabnih iger, ples, poslušanje glasbe, prebiranje novic, druženje s prostovoljci, obiskovanje prireditev),
- rekreacija (pohodi, izvajanje vaj za boljšo držo, individualna vadba na blazinah, korektivna vadba z gimnastičnimi pripomočki – žoga, trakovi, uteži, kolesarjenje, sprehodi, igre z žogo),
- vrtnarjenje (priprava zemlje, vzgoje različnih sadik, priprave vrta, sajenje zelenjave, zatiranje škodljivcev, pobiranje pridelkov...),
- urejanje okolice (skrb za rože na okenskih policah, urejali zelenice in okrasno grmičevje),
- skrb za okolje (ločevanje odpadkov, ureditev kompostnika, varčevanje z elektriko in vodo, urejenost ute in čebelnjaka, krmljenje ptičk),
- likovno ustvarjanje in delo z lesom (ob različnih praznikih, dekoracije prostorov, izdelava izdelkov za darilca ob različnih priložnosti, izdelava uporabnih izdelkov iz lesa kot so zabojniki za zelenjavo, cvetlična korita, obnova klopic, jaslice....).

Pri individualnem delu je bilo veliko individualnih pogovorov, skozi različne vsebine:

- reševanje konfliktov,
- poslušanje uporabnika (izražanje želje, želja po pozornosti, zaupanje različnih stisk),
- graditev odnosa uporabnik/zaposleni,
- sproščanje uporabnika,
- individualno delo pri ohranjanju in utrjevanju naučenega znanja in učenje novih veščin,
- razumevanje neverbalne komunikacije.

Vsekakor smo se srečevali z različnimi težavami posameznih uporabnikov kot tudi skupine. Le-te so se reševale sprotno, kakovostno, strokovno s pristnimi odnosi (skupaj z uporabniki). Vzdrževali in vzpodbujali so se tudi pristni odnosi s starši, družino, prijatelji, znanci.

Nekatere uporabnike je zelo težko motivirati za dejavnosti, pri katerih je potrebno nekoliko več zbranosti, razmišljanja in koncentracije. Kljub vsemu se trudimo, da poleg ohranjanja naučenih sposobnosti uporabnike spodbujamo, da se preizkusijo tudi v nečem novem. Pri starejših uporabnikih je potrebno nameniti več časa in potrpežljivosti za ohranjanje osnovnih znanj.

Organizirane skupinske aktivnosti uporabnikov v bivalni enoti

Skozi celotno leto so se uporabniki po svojih zmožnostih udeleževali vodene vadbe s prostovoljko (vaditeljico vadb Sanelo Z.) ki je potekala 1x tedensko. V mesecu novembru so opravili tudi obisk vaditeljice in opravili vadbo izven bivalne enote v telovadnici.

V sodelovanju z Knjižnico Črnomelj so se udeleževali 1x mesečno aktivnosti Drugačne pravljice. Redno so se odpravili tudi v knjižnico Črnomelj.

Dva uporabnika sta se udeleževala aktivnosti – šah ki je potekal izven bivalne enote v Hiši sadežev Črnomelj.

V mesecu januarju je bila izvedena delavnica zdrave prehrane z dietičarko iz Centra za krepitev zdravja.

Skozi celotno leto je bilo uporabnikom omogočena duhovna oskrba po njihovim željah in možnostih.

V mesecu februarju in mesecu novembru je bil organiziran pogovor o žalovanju z gospo iz Hospica, ki vrsto let deluje kot prostovoljka v organizaciji Hospic, s čimer se je uporabnikom nudila dodatna podpora in duhovna oskrba ob žalovanju za umrlo sostanovalko ter v času 1. novembra.

Skozi celotno leto je večina uporabnikov (kateri so želeli) v bivalni enoti sodelovala pri srečanjih Vera in luč, omogočeno jim je bilo obiskovanje nedeljskih maš kamor jih je spremljala zaposlena iz dnevnega varstva, udeleževanje maš ob praznikih (velika noč, 1 november, božič) Skupaj z zaposlenimi so obiskovali grobove svojcev in prijateljev ter pokojnih sostanovalcev.

V mesecu oktobru smo pričeli s sodelovanjem s skupino prostovoljcev iz osnovne šole Mirana Jarca Črnomelj ter njihovimi mentoricami. Obiski so bili izvedeni v obliki delavnic v bivalni enoti. Skupno je bilo v letu 2024 izvedeno 6 delavnic (spoznavni krog, glasbena delavnica, kreativna delavnica, peka žemljic z Anico, skupaj z društvom Ambasadorji smeha in terapevtskim psom, peka prazničnih piškotov) sodelovanje pa je planirano še naprej tudi v letu 2025.

Od meseca septembra do konca leta 2024 so bile izvedene tudi terapevtske masaže za uporabnike (organizirane s strani zveze Sožitje).

V času zaprtja VDC v poletnem času in mesecu decembru so bile uporabnikom nudene še dodatne aktivnosti, ogledi, izleti.

Poleg skupinskih aktivnosti so se izvajale tudi aktivnosti s posamezniki (projekt ključne osebe), nakupovanje oblačil, obutve in drugih osebnih potrebščin v spremstvu z zaposlenih.

Opravljal se je tedenski nakup živil, pri čemer uporabniki aktivno sodelujejo.

Dnevno se izvaja pomoč in učenje dnevnih aktivnosti posamezniku v skladu z individualnim osebnim načrtom: izvajanje dnevnih opravil v bivalni enoti (pometanje, brisanje tal, zlaganje likanje perila, zmetanje in izmetanje posode v pomivalni stroj, priprava mize za obrok, brisanje mize, učenje kuhanja, pomoč pri kuhanju zaposlenim in druga pomoč pri gospodinjskih opravilih. Čiščenje sobe s pomočjo zaposlenega in glede na zmožnosti stanovalca.

Občasno se izvaja tudi aktivnost urejanje zunanje okolice bivalne enote in pa delo in pomoč ter učenje dela na vrtu.

Vse uporabnike storitve IVO se spodbuja, da se v največji možni meri čim bolj samostojno vključujejo v posamezne aktivnosti, ki so jim nudene, oziroma si jih izberejo.

Skozi leto so se uporabniki bivalne enote udeleževali različnih prireditev:

JANUAR

- 9. 1. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 16.1 telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 17. 1. drugačne pravljice
- 18. 1. šah
- 20. 1. čebelarški občni zbor pri Štajdoharju
- 25. 1. delavnica Zdrava prehrana z dietetičarkami iz CKZ
- 29. 1. Vera in luč
- 30. 1. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)

FEBRUAR

- 1. 2. šah v Hiša sadežev družbe Črnomelj (vključen 1 uporabnik)
- 3. 2. pohod na Kučar
- 4. 2. Župnijska cerkev Črnomelj (maša – spremstvo: zaposlena A.B.R.)
- 8. 2. šah v Hiša sadežev družbe Črnomelj (vključen 1 uporabnik)
- 13. 2. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 14. 2. Drugačne pravljice
- 20. 2. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 21. 2. pogovor s članico društva Hospic
- 22. 2. šah v Hiša sadežev družbe Črnomelj (vključen 1 uporabnik)
- 24. 2. folklor ZIK koncert v KD Črnomelj,
- Vera in luč
- 27. 2. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)

MAREC

- 16. 3. izlet čebelarjev
- 19. 3. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 20. 3. drugačne pravljice
- 21. 3. praznovanje 50 let OŠ Milke Šobar Nataša v KC Semič.
- 22. 3. Občni zbor društvo Sožitje
- 25. 3. Vera in luč
- 26.3. telovadba s prostovoljko profesionalno trenerko
- 28. 3. šah v Hiša sadežev družbe Črnomelj (vključen 1 uporabnik)
- 30. 3. nošenje hrane k žeganju

APRIL

- 2. 4. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 8. 4. nastop uporabnika v KD Črnomelj za dan romov
- 11. 4. šah v Hiša sadežev družbe Črnomelj (vključen 1 uporabnik)
- 16. 4. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 17. 4. Drugačne pravljice
- 18. 4. šah v Hiša sadežev družbe Črnomelj (vključen 1 uporabnik)
- 23. 4. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 27. 4. pohod s Sožitjem
- 29. 4. Vera in luč

MAJ

- 16. 5. Drugačne pravljice
- 20.5. letovanje-hribi
- 25. 5. izlet društvo Sožitje
- 27. 5. srečanje Vera in luč v Vinici
- 5. 5. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 9. 5. Vera in luč
- uporabnik šel na seminar

JUNIJ

- 14. 6. uporabnica je bila odpeljana na zdravljenje v Dolenjske toplice
- 16. 6. Vera in luč
- 18. 6. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 22. 6. piknik sožitje
- stojnica na Jurjevanju
- 24. 6. letovanje Baška

JULIJ

- 1. 7. seminar društvo Sožitje

AVGUST

- 1.08 izlet v Vinico, kamp Kolpa ter VDC Vinica, kosilo in kopanje
- 1. 8. izlet Radenci
- 14. 8. izlet v Vinico, kopanje, picerija Pri Pavliču
- 20. 8. uporabnik šel v Dobrno na praznovanje rojstnega dne matere
- 29. 8. praznovanje roj. dneva uporabnika

SEPTEMBER

- 4. 9. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 5. 9. šah v Hiša sadežev družbe Črnomelj (vključena 2 uporabnika)
- 11. 9. samozagovorništvo prek teams (vključen 1 uporabnik 1x tedensko), telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 15. 9. Župnijska cerkev Črnomelj (maša – spremstvo zaposlene iz dnevnega varstva)
- 18. 9. praznovanje roj. dneva uporabnika
- 19. 9. masaža 1. skupina
- 24. 9. masaža 2. skupina
- 25. 9. Vera in luč
- 26. 9. masaža 1. skupina
- praznovanje roj. dneva uporabnika
- 29. 9. – maša
- praznovanje roj. dneva uporabnika

OKTOBER

1. 10. masaža (prek sožitja) 2. skupina
2. 10. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
3. 10. Prvi obisk prostovoljcev OŠ Mirana Jarca Črnomelj- spoznavni krog
6. 10. Župnijska cerkev Črnomelj (maša – spremstvo zaposlena)
7. 10. uporabnika šla v Novo mesto po nakup oblačil
8. 10. praznovanje rojstnega dne uporabnika
- masaža 1. skup.
9. 10. obisk članice Hospic in prižig svečke na grob pokojne uporabnice v Griblje
10. 10. obisk knjižnice
- 17.10. obisk prostovoljcev OŠ Mirana Jarca Črnomelj glasbena delavnica
- 19.10. Gasilska postaja Črnomelj. Dan odprtih vrat (obisk gasilcev)
- 20.10. sprehod po Črnomlju (ogled konjev)
- 22.10. Oktobrska pravljica z Mimico (obisk knjižnice, menjava knjig, poslušanje pravljice)
- 24.10. obisk prostovoljcev OŠ Mirana Jarca Črnomelj – kreativna delavnica (izrezovanje buč)
26. 10. srečanje Vera in luč (maša in druženje) – Župnijska cerkev Črnomelj
- 28.10 Oktobrski skrivni gost: Glasbena delavnica: tamburica z Andrejem (od 16h - 17:30)
- 30.10. sprehod in obisk knjižnice (peš do knjižnice)
- 31.10. sprehod po gozdu: Vražji kamen

NOVEMBER

- 6.11. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 7.11. obisk prostovoljcev OŠ Mirana Jarca Črnomelj – peka žemljic z Anico
- 8.11. ogled predstave CIRCUS ARENA
- 12.11. novembrski skrivni gost: Štrikarija z Marinko (delavnica štrikanja z Marinko)
- 13.11. obisk knjižnice
- 14.11. obisk prostovoljcev OŠ Mirana Jarca Črnomelj (skupaj z društvom in kužkom)
- 15.11. tradicionalni slovenski zajtrk
- 19.11. drugačne pravljice
- 23.11. praznovanje rojstnega dne: 70 let uporabnice
26. 11. masaža
- 27.11. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba) - obisk telovadnice v Kanižarici

DECEMBER

- 3.12. masaža
- 4.12. telovadba s Sanelo (vodena skupinska vadba)
- 5.12. obisk prostovoljcev OŠ Mirana Jarca Črnomelj (peka prazničnih piškotov)
- 6.12 Miklavževanje (društvo Sožitje - pri Štajdoharju)
- 7.12. praznovanje rojstnega dneva uporabnic
- 8.12 peka piškotov za razstavo
9. 12. Pravljica z Mimico / obisk knjižnice Črnomelj
- 10.12 obisk otvoritve razstave v kulturnem centru Semič
12. 12. izlet VDC v Ljubljano (kino)
- 14.12. izlet v Ljubljano/ogled praznične Ljubljane (organizira Društvo Sožitje)
18. 12. Drugačne pravljice
- 19.12. obisk prostovoljcev OŠ Mirana Jarca Črnomelj
- 23.12 obisk knjižnice
26. 12 Krupa – ogled jaslic, pokopališče Griblje, pokopališče Semič
- 28.12. srečanje Vera in luč
29. 12. Koncert pevskega zbora/ Župnija Vinica

Poleg skupinskih aktivnosti so se izvajale tudi aktivnosti s posamezniki (projekt ključne osebe), nakupovanje oblačil, obutve in drugih osebnih potrebščin v spremstvu z zaposlenimi.

Tedenski nakup živil, pri čemer uporabniki aktivno sodelujejo.

Dnevno se izvaja pomoč in učenje dnevnih aktivnosti posamezniku v skladu z individualnim osebnim načrtom: izvajanje dnevnih opravil v bivalni enoti (pometanje, brisanje tal, zlaganje likanje perila, vzmet in izmet posode v pomivalni stroj, priprava mize za obrok, brisanje mize, učenje kuhanja, pomoč pri kuhanju zaposlenim in druga pomoč pri kuhanju.

Občasno se izvaja tudi aktivnost urejanje zunanje okolice bivalne enote in pa delo in pomoč ter učenje dela na vrtu.

Vse uporabnike storitve IVO se spodbuja, da se v največji možni meri čim bolj samostojno vključujejo v posamezne aktivnosti, ki so jim nudene, oziroma si jih izberejo.

Zdravstvena nega in oskrba v Bivalni enoti

Zdravstvena nega in oskrba je bila v letu 2024 skrbno vodena in planirana že v naprej oz. glede na njihovo zdravstveno stanje uporabnikov. Po potrebi so obiskovali splošnega zdravnika, zobozdravnika, okulista, ginekologa, psihiatra in ostale specialiste v spremstvu zaposlenih. Zdravstveno varstvo uporabnikov institucionalnega varstva temelji na dobrem sodelovanju z osebnimi zdravniki vseh uporabnikov in zdravniki specialisti iz različnih področij. Celostna zdravstvena obravnava uporabnikov pripomore k izboljšanju zdravja in preprečevanju bolezni. Zdravstvena nega kot sestavni del zdravstvenega varstva s celostno zdravstveno obravnavo uporabnikov pripomore k izboljšanju zdravja in preprečevanju bolezni uporabnikov.

Proces zdravstvene nege je potekal pri vsakodnevem izvajanju preventive in kurative pri vsakem uporabniku po potrebi. Vso predpisano terapijo uporabnikom izvajamo zaposleni v Bivalni enoti dosledno po navodilih zdravnikov in specialistov.

Storitev zdravstvene nege smo izvajali v institucionalnem varstvu v sodelovanju z uporabnikom, njegovo družino in člani negovalne in zdravstvene skupine ter v skladu s Splošnim dogovorom in Pogodbo o izvajanju programa zdravstvenih storitev za obdobje 2021 – 2025. Z ZZZS je potekala elektronska izmenjava podatkov.

Storitve zdravstvene nege so opravljali glede na potrebe uporabnikov po predhodno opravljenem Individualnem načrtu, ki so ga za posameznika pripravili v sodelovanju z izbranim osebnim zdravnikom in kot je opredeljeno v Merilih za razvrščanje oskrbovancev v kategorije zahtevnosti zdravstvenih storitev socialno varstvenih zavodov.

Potekalo je po naslednjih elementih: ocenjevanje potreb po zdravstveni negi (I,II,III.), razvrščanje zdravstvenih potreb po prednostnem zaporedju, izvajanje potrebne zdravstvene nege, dokumentiranje opravljenega dela, opazovanje in odkrivanje posebnih odstopanj od zdravja, opazovanje in odkrivanje reakcij na prejeta terapijo, ustrezen prenos informacij.

Pri zdravstveni negi in oskrbi skrbimo za planiranje in organizacijo zdravstvenih pregledov, zagotavljali spremstvo pri zdravstvenih pregledih. Pripravljali, vodili in arhivirali smo zdravstveno dokumentacijo. Imeli pregled nad porabo zdravil, sanitetnega materiala in drugih medicinskih pripomočkov ter skrbeli za pravočasno naročanje.

V okviru preventivnih nalog so za uporabnike organizirali in sodelovali pri izvedbi preventivnih pregledov. Vodili smo ustrezno zdravstveno dokumentacijo. Skrbeli za ustrezen odvzem materiala za laboratorijske preglede. Na področju kurative so sodelovali pri zdravstvenih pregledih uporabnikov, vršili vsakodnevno zdravstveno nego ter zdravstveno nego akutno in kronično obolelih uporabnikov. Zdravstveni delavci so v bivalni enoti natančno upoštevali navodila specialistov in splošne zdravnice glede rednega dajanja terapij in opravljanja rednih pregledov pri specialistih kot je bilo predvideno.

Sodelovali pri pripravi zdravega jedilnika. Izvajali in nadzorovali smo dezinfekcijo in ustrezno čiščenje ožjega uporabnikovega okolja. Vršili smo merjenje temperature vode v okviru preprečevanja pojava legionele.

V bivalni enoti je nastanjenih 13 uporabnikov, od tega 8 uporabnic in 5 uporabnikov. Za uporabnike skrbi izbrana splošna zdravnica iz ZD Črnomelj. V mesecu januarju je bila ena premestitev uporabnice v DSO Črnomelj zaradi potrebe po 24 urni zdravstveni oskrbi oziroma paliativni oskrbi, meseca marca pa smo sprejeli novega uporabnika.

Pri uporabnikih v bivalni enoti se pojavljajo vse večje zdravstvene težave, ki so povezane s staranjem (sladkorna bolezen, težave s ščitnico, oteženo gibanje, psihiatrične težave.). V letu 2024 so, glede na želje in potrebe uporabnikov nadaljevali z individualnimi psihiatričnimi obravnavami.

V bivalni enoti opažamo tudi velikokrat težave nekaterih uporabnikov s prekomerno težo. Redno izvajamo kontrolo telesne teže in merjenje krvnega pritiska. Poleg redukcijske diete pri uporabnikih, poskušamo zagotoviti čim več gibanja uporabnikov. Poudarek dajemo zdravi prehrani. Proti koncu leta je v bivalno enoto občasno prihajala maserka. Večina uporabnikov se je odločila za njene storitve. Zaradi poškodbe je ena uporabnica obiskovala fizioterapijo (8 obiskov).

V letu 2024 so opravili 4 obiske k osebnemu zdravniku, ostalih 13 obiskov pa je bilo opravljenih v neopredeljeni ambulanti, zaradi odhoda njihove osebne zdravnice. 4 krat so potrebovali laboratorijske preiskave, 9 krat smo z uporabniki obiskali urgentno službo v ZD Črnomelj. Urgentni zdravnik je v bivalno enoto prišel šestkrat. Od tega je bilo 5 napotitev v Urgentni center Novo mesto in 1x v psihiatrično kliniko Ljubljana.

Zaradi vse večjih zdravstvenih težav uporabnikov povezanih s staranjem so opravili 46 pregledov, preiskav na specialističnem področju (od tega 40 pregledov + 3 urgentni prevozi v oddaljenih krajih: Ljubljana, Novo mesto, Trbovlje, Celje, Dolenjske Toplice, Metlika).

Večinoma spremstev k zdravnikom ali zdravnikom specialistov so morali opraviti zaposleni (34 spremstev in le v šestih primerih so to opravili svojci. Šest prevozov je bilo z reševalnim vozilom brez spremstva.

Uporabniki iz bivalne enote so 21 krat obiskali zobozdravnika.

Vse pogosteje se v bivalni enoti soočamo z vedenjsko problematiko posameznikov. V letošnjem letu se je vedenjska problematika še bolj povečala. Skozi leto se je zaznalo 69 hujših vedenjskih odstopanj (samopoškodovanje, suicidalne grožnje in misli, verbalni, panični in histerični napadi, izbruhi jeze, grožnje zaposlenim in sostanovalcem, pobeg iz bivalne enote).

4.3 Prostočasne aktivnosti:

4.3.1 Dramsko lutkovna skupina

- Pripravili smo novoletno igrano uprizoritev ter kulturni program za uporabnike na zaključni novoletni prireditvi, kulturni program za otvoritev razstave izdelkov uporabnikov VDC Črnomelj v KC Semič, kulturni program za otvoritev mostička na Majer
- V okviru Bralnega kovčka smo v enoti Majer brali in spoznavali knjigo Romeo in Julija v lahkem branju.

4.3.2 Kulturne dejavnosti

- Redno izvajanje pevskega krožka
- Redno izvajanje glasbene terapije na glasbenih instrumentih
- Ogled več različnih slovenskih filmov s poučno vsebino
- Ogled kinopredstave z naslovom filma Kapa – Ljubljana – v Cineplexu
- Ogled igrice “Zdravilo za medveda” v izvedbi vzgojiteljic Vrtca Črnomelj
- Sodelovanje naših uporabnikov v kulturnem programu Občnega zbora Društva Sožitje
- Pustovanje
- Obeležitev kulturnega praznika s prebiranjem Prešernovih pesmi na enoti Vinica
- Sodelovanje na prireditvi Recitiranje ob kulturnem prazniku – v Knjižnici Črnomelj – 2 uporabnika
- Praznovanje Materinskega dneva na enoti Vinica – namenjen materam uporabnikov oz. svojcem.
- Obeležitev dneva Downovega sindroma – v enoti Lunca
- Recitiranje ob sv. Dnevu poezije – 3 uporabniki – v starem mestnem jedru Črnomelj
- Nastop uporabnika na prireditvi v KD ob Dnevu Romov
- Udeležja in sodelovanje na projektu “Vseslovensko petje” v Vrtcu Metlika – 4 uporabniki
- Predstavitve plakata o Primožu Trubarju.

4.3.3 Novinarsko debatni krožek:

Novinarski krožek je potekal v sklopu skupinskega dela. Članke smo pisali individualno in tudi v skupini. Njihovi članki se objavljajo v mesečniku Belokranjec in v Zborniku Sožitje. Občasno tudi v drugih biltenih ali FB strani ali za našo interno uporabo.

4.3.4 Predavanja

Letos smo organizirali predavanja:

- Predavanje gozdarja iz Zavoda za gozdove Slovenije na temo »Gozd in podnebne spremembe«, ne enoti Majer.

V sklopu skupinskega dela smo izvedli za skupine različna predavanja in predstavitve:

- Na temo DRŽAVE – spoznavali smo Portugalsko – predstavitev uporabnika,
  - predstavitev Evrope – predstavitev uporabnika,
  - predstavitev Hrvaške – predstavil uporabnik,

- Spoznajmo OBČINE iz katerih prihajamo. – projekt so pripravili posamezni uporabniki na enoti Majer – projekt se nadaljuje iz preteklega leta,
- Na temo jesenski pridelki so pripravili predstavitev »Vinogradništvo in trgatev« - predstavitev pripravila 2 uporabnika,
- Predstavitve nemega filma in komika Charliea Chaplina- predstavila uporabnica,
- Obeležitev svetovnega dneva spomina na žrtve holokavsta – enota Vinica.

4.3.5 Folklorna skupina

- V letu 2024 smo nadaljevali z vajami FS. Pridružili so se novi člani in prenehali nekateri starejši. Zato s pomočjo mentorja iz ZIK Črnomelj pripravljamo novo koreografijo, ki bo prilagojena začetnikom. Vaje so se izvajale 1x tedensko.
- V mesecu juniju smo nastopili na prireditvi Jurjevanje v Črnomlju.

4.3.6 Izlet

- Organizirali smo krajše izlete po okolici našega mesta in po Beli krajini. (Baza 20, Metlika, Vinica, Semič...),
- V mesecu septembru smo na pobudo sveta uporabnikov organizirali izlet na ogled Gradu Kostel in Kočevskega jezera.

4.3.7 Športne in gibalne aktivnosti

- Zaradi pridobivanja psihofizične kondicije uporabnikov, smo uvedli dnevno hitro hojo po stopnicah okrog VDC, starem mestnem jedru in Majerju. Izvaja se vsakodnevno ob 9 uri.
- Na balinišču na Majerju trenira balinanje večina uporabnikov, moški in ženske, v več skupinah. Skupine, ki so trenirale so bile manjše kot običajno.
- Glede na primernost vremenskih razmer so se izvajali pohodi na različne lokacije po Črnomlju.
- Sprostitutveno se izvaja tudi rusko keglanje.
- Izvedli smo kar nekaj tekmovalnih srečanj v balinanju s učenci OŠ Milke Šobar Nataše.
- Ponovno smo lahko začeli izvajati treninge namiznega tenisa v bližnjih prostorih namiznoteniškega društva.
- Na enoti Vinica se je izvajal fitnes v mesecu januarju in februarju s podporo Društva Sožitje
- Center za krepitev zdravja ZD Črnomelj je izvedel analizo sestave telesne mase za uporabnike na Vinici.
- Na enoti Vinica so se v mesecu oktobru izvajale tudi športne urice s podporo Društva Sožitje
- Preko specialne olimpiade so se naši uporabniki udeležili V mesecu maju Regijskih iger ter sodelovali na namizno teniškem tekmovanju, kjer so osvojili medalje.

4.3.8 Pohodništvo

- Pohodništvo smo letos izvajali na krajših lokacijah in bolj pogosto. Sprehodi so se izvajali vsakodnevno, le v primerih izredno slabega vremena ne.
- Izvedli smo pohode: Jelševnik, Krupo, Vinico, Kučar (2 skupini), Pobrežje, Baza 20 in lokacijah po bližnji okolici – Vojna vas, Dolenja vas, Griček.

4.3.9 Likovne in tehnične aktivnosti

- Med izvajanjem storitve so potekale tudi likovne dejavnosti za tiste uporabnike, ki so to želeli.
- Trije uporabniki so se udeležili EXtempora, ki je potekalo v Metliki.
- Sodelovanje na likovnem natečaju v sklopu projekta "V jati z drugačnimi" – ena izmed naših uporabnic je tudi prejela nagrado.
- V Kulturnem centru Semič smo pripravili razstavo izdelkov naših uporabnikov z naslovom "Od rožice, panjske končnice do slike".
- Izvedli smo več likovnih in tehničnih delavnic za učence OŠ Loka, OŠ Mike Šobar Nataše na enoti Majer in Lunca in učence OŠ Vinica na enoti Vinica. Prav tako smo izvedli na enoti Vinica delavnico pletenja košaric za upokoјence VDC Črnomelj.

4.3.10 Hortikulturni krožek

Delo v tej skupini je namenjeno predvsem spoznavanju narave, spoznavanju rastlin, gojenju in oskrbi cvetja, gredic in okolja. Skrbijo za lep videz naše stavbe (tako v Črnomlju kot na Vinici). Ta dejavnost je potekala nemoteno v spomladanskem, poletnem in jesenskem času.

4.3.11 Kuharski krožek

Delo v enoti Majer je pri kuharskem krožku potekalo v dveh skupinah po urniku – vsaka skupina 1x mesečno. V obeh skupinah je skupno vključenih 16 uporabnikov. Pekli so že znana peciva in se učili pripraviti tudi nekaj novih sladic: jogurtove miške, buhteljne, korenčkovo potico, sadno torto, medeno srce, medenjake, ki smo jih v decembru razdelili za darila.

Na enoti Vinica in Lunca so pri kuharskem krožku sodelovali vsi uporabniki, kar je možno izvesti zaradi manjšega števila uporabnikov.

4.3.12 Letovanje

Letovanja smo letos izvedli na dveh lokacijah in sicer:

- Turistična Kmetija »Pri Martinovih« v Globočicah pri Brežicah v mesecu maju – 14 uporabnikov in 2 spremljevalki,
- Baška – otok Krk v mesecu juniju – 22 uporabnikov in 6 spremljevalk.

4.3.13 Praznovanja

Praznovanja rojstnih dnevv uporabnikov smo praznovali ob petkih.

4.3.14 Čebelarski krožek

Še naprej nadaljujemo z izvajanjem čebelarskega krožka v sodelovanju s ČD Črnomelj. Število uporabnikov, ki obiskujejo krožek je trenutno dvanajst. Krožek vodi predsednik Čebelarskega društva Črnomelj g. Dušan Milinkovič. Čebelarski krožek se izvaja dvakrat na mesec. V sklopu čebelarskega krožka smo v čebelnjaku v panje nastavili smukalnice za cvetni prah, točili smo med, za katerega smo na tekmovanju prejeli srebrno priznanje, z vlivanjem čebeljega voska smo izdelovali različne sveče.

- Na Brdu pri Lukovici so se predstavniki čebelarskega krožka udeležili srečanja čebelarskih krožkov iz VDC Slovenije.

- Apiterapevtski čebelnjak smo predstavili skupini otrok iz Vrtca Črnomelj.

4.3.15 Sodelovanje z društvom Sožitje

Naši uporabniki se vedno udeležujejo organiziranih prireditev, piknikov, izletov, novoletne zabave in vseh dogodkov v njihovi organizaciji. Prav tako tudi seminarjev vseživljenjskega učenja, ki jih organizira Zveza Sožitje.

Na občnem zboru Sožitja – društva za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju Bela krajina in obisku Miklavža so se naši uporabniki predstavili s kulturno točko.

V letošnjem letu je Sožitje – društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju Bela krajina omogočilo nekatere dejavnosti in aktivnosti uporabnikov.

4.3.16 Sodelovanje s Knjižnico Črnomelj v projektu Drugačne pravljice:

- Enkrat mesečni obiski knjižničark iz Knjižnice Črnomelj v enotah Črnomelj, Vinica in v Bivalni enoti so namenjeni vzpodbuditi naše uporabnike k branju, pripovedovanju ter tako prispevati k razvijanju komunikacijskih sposobnosti ter širitvi besednega zaklada.
- S Knjižnico Črnomelj smo se dogovorili, da naša uporabnica 1x tedensko v popoldanskem času pri njih opravlja prostovoljno delo. V tem letu smo projekt nadgradili tako, da ima naša uporabnica enkrat na dva meseca branje pravljic za otroke. V letu 2024 sta bili izvedeni dve, ki sta bili zelo dobro obiskani.

4.3.17 Sodelovanje z ZIK Črnomelj

- Za naše uporabnike je ZIK Črnomelj izvajal računalniški krožek v dveh skupinah (skupno 8 uporabnikov na 14 dni)- izvajalo se je v njihovi računalniški učilnici.
- V organizaciji ZIK Črnomelj smo se na Zeliščarskih dnevih ogledali Zeliščarsko kmetijo v Starem trgu.

- V tednu vseživljenjskega učenja smo izvedli:
  - na temo "Zelena preobrazba družbe – trajnost na vsakem koraku" – delavnica ročnih spretnosti iz naravnih materialov (vlivanje sveč) – delavnica za učence OŠ MŠN.
  - na temo "Zdrav duh v zdravem telesu" – Pastirske igre – spoznavanje pripomočkov in pravil iger – organizirali v enoti Lunca.
  - na temo "Beremo skupaj – za znanje in zabavo" – Beremo v lahkem branju Romeo in Julija.
  - na temo "Učenje in kultura – z roko v roki" – Okrogla miza "Bilo je nekoč" – organizirali v enoti Vinica.

4.3.18 Sodelovanje z ZD Črnomelj – Center za krepitev zdravja

- Psihologinja iz Centra za krepitev zdravja je zaradi prezasedenosti le občasno obiskala naše uporabnike – žal obstaja potreba po pogostejših obiskih.
- Izvedena so bila merjenja telesne mase uporabnikom, na enoti Vinica.

4.3.19 Sodelovanje s prostovoljko iz društva Hospic

- Tudi v letu 2024 smo organizirali obisk prostovoljke iz društva Hospic v Bivalni enoti predvsem z namenom razbremenilnih pogovorov.

4.3.20 Ostalo

- Udeležba na Srečanju predstavnikov sveta uporabnikov iz VDC Črnomelj v CUDV Dornava – enota VDC Maribor. Srečanja sta se udeležila dva predstavnika iz uporabniškega sveta VDC Črnomelj.
- Skupina uporabnikov s spremljevalko se je udeležila prireditve "V jati z drugačnimi" ki jo je organiziral VDC Novo mesto. Hkrati so trije uporabniki sodelovali v likovnem in literarnem natečaju v tem projektu in prejeli nagrade za 1. mesto – literarni prispevek, 2. mesto likovni prispevek ter za sodelovanje – literarni prispevek.
- Obiskala nas je skupina uporabnikov iz VDC Kranj in si ogledala čebelnjak.
- Obisk predstavnikov sindikalnih organizacij - ogled našega zavoda, naše dejavnosti in apiterapetskega čebelnjaka.
- Udeležili smo se več prireditev s prodajno stojnico: in sicer na prireditvi "Igraj se v mestu" v Črnomlju; na Jurjevanju v Črnomlju; na 105 obletnici Viniške republike na Vinici ter na otvoritvi naše razstave izdelkov v KC Semič.
- Skozi leto smo sodelovali s Župnijo Črnomelj in Karitas Črnomelj – 1x mesečno srečanje skupine Vera in luč ter srečanje s prostovoljkami.
- V letošnjem letu je potekalo tudi sodelovanje s Krajskim parkom Kolpa in sicer na način, da so strokovni sodelavci KP Kolpa izvedli dve delavnici (izdelava obeskov iz polstenja, pisanje pisanic) za naše uporabnike na enoti Vinica.
- Obeležitev 18 let enote Vinica.

Strokovne dileme, pripombe, predlogi

Strokovne dileme v zavodu so vezane predvsem na vse bolj zahtevno obravnavo uporabnikov, ki se starajo, upadajo jim zmožnosti in sposobnosti ob tem se starajo tudi njihovi svojci in zakoniti zastopniki, zato je vse bolj zaskrbljujoče, kako bomo uspeli poskrbeti za naše uporabnike, ki ne bodo mogli ostati v domačem okolju in bodo potrebovali institucionalno varstvo. Staranje uporabnikov prinaša tudi za njih različna bolezenska stanja, zato tudi velikokrat manjkajo v dnevnem varstvu.

Glede na ukrepe deinstitutionalizacije je edina možna ustrezna rešitev odpiranje manjših stanovanjskih skupin v ožjem lokalnem okolju s podpornimi storitvami, ki bi jim omogočale samostojno bivanje.

Obravnava v delavnicah postaja vse bolj kompleksna, pojavljajo se agresivna vedenja, ki neugodno vplivajo na dinamiko v skupini. Zato je potrebno vse več individualnega dela, ki se ga lahko izvaja le ob zagotovitvi več strokovnega kadra in večjih prostorskih kapacitet.

Poudariti bo potrebno širitev vključevanja uporabnikov izven okolja v običajna delovna okolja, seveda tiste, ki bodo tega sposobni.

Še vedno je aktualna tema prevozi uporabnikov. Cilj je, da uporabniki uporabljajo javni prevoz čim dlje. Kljub temu so težnje staršev, skrbnikov in zakonitih zastopnikov, da njihovi uporabniki uporabljajo kombi VDC Črnomelj, ne glede na zmožnosti in sposobnosti uporabnikov.

Nagrade uporabnikov, predvsem vrednotenje dela in višina nagrad, je tema za javno razpravo na nivoju Skupnosti varstveno delovnih centrov Slovenije. Na to temo je kar nekaj vprašanj. Integrirana zaposlitev je pomembna, a še vedno sistemsko neurejena, kljub temu, da je Skupnost VDC sprejela smernice integrirane zaposlitve. Posebej zato, ker je potrebno vsaj 3 mesečno vsakodnevno spremljanje uporabnika na integrirano zaposlitev s strani strokovnega delavca in zagotavljanje nagrade, ki jo mora zagotoviti podjetje. Kader za takšno obliko ni priznan v kadrovskih normativih.

Delo smo si zaposleni olajšali z dobro organiziranim timskim delom. V storitvi vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji smo se zaposleni srečevali na tedenskih sestankih, kjer smo izmenjevali tekočo problematiko, mnenja, organizirali delo in pristočasne aktivnosti. Zaposleni smo imeli možnost se udeleževati supervizije, ki jo je vodila supervizorka.

4.4 ORGANIZACIJA IN RAZPOREDITEV DELA

Storitev v dnevnem varstvu je potekala 8 ur dnevno in pet dni v tednu. V 16 urnem institucionalnem varstvu pa 16 ur čez teden in 24 ur čez vikend. V poletnih mesecih smo imeli VDC zaprt zaradi kolektivnega dopusta in sicer od 29. 7. 2024 do vključno 16. 8. 2024, in sicer v dogovoru z uporabniki, njihovimi starši in skrbniki. V času novoletnih praznikov od 25. 12. 2024 do vključno 2. 1. 2025. Dne 7. 6. 2024 je bilo dnevno varstvo zaprto zaradi strokovne ekskurzije v VDC Slovenj Gradec, VDC Radlje ob Dravi in ogleda dveh stanovanjskih skupin CUDV Črna na Koroškem v Radljah ob Dravi. Zaposleni so se udeležili tudi Dneva za zdravje varstveno delovnih centrov v organizaciji VDC Polža v Mariboru.

Za kvalitetno opravljanje dela je potrebno redno dogovarjanje in načrtovanje dela. Zato smo v VDC-ju izvajali:

- redna srečanja strokovnega sveta 2 x mesečno,
- zbor delavcev: 2 x letno,
- sestanki Sveta uporabnikov,
- sestanki z uporabniki,
- in mesečni sestanki z zaposlenimi v bivalni enoti in z delovnimi inštruktorji.

5. NASTANEK MOREBITNIH NEDOPUSTNIH ALI NEPRIČAKOVANIH POSLEDIC PRI IZVAJANJU PROGRAMA DELA

V aprilu 2018 je VDC Črnomelj prejel s strani Ministrstva za zdravje odločbo o opravljanju javne zdravstvene službe, ki velja 15 let pod pogojem, da izvajalec najpozneje do decembra 2020 pridobi dovoljenje za opravljanje zdravstvene dejavnosti. Za pridobitev le-te je potrebno izpolniti pogoje predvidene v Zakonu o zdravstveni dejavnosti. Eden izmed pogojev, ki ga sedaj ne izpolnjujemo, je redna zaposlitev primerne zdravstvenega kadra oziroma diplomirane medicinske sestre. Po kadrovski zasedbi glede na število uporabnikov je predvideno 16 ur za dipl. medicinsko sestro, to je zavod do sedaj reševal s podjemno pogodbo za dipl. medicinsko sestro. Res pa je tudi to, da polna zaposlitev diplomirane medicinske sestre ni potrebna, saj za njo takšnega dela v obsegu 2040 ur ni.

Težava se pojavlja tudi zaradi drugačnega poimenovanja kategorij oseb kot jih imenuje prejšnji Pravilnik o standardih in normativih. Skupnosti VDC je bilo predlagano, da se ustanovi komisija, ki bo ponovno pregledala naše uporabnike ter jih razporedila po novih kategorijah. Prepričani smo, da se je nekaterim uporabnikom stanje bistveno spremenilo, saj so nazadnje bili na komisiji pred 20 ali več kot 30 leti. Kljub opozarjanju na navedeno situacijo v zadnjih štirih letih na tem področju ni prišlo do sprememb. Tako se v okviru pristojnega ministrstva ni imenovala komisija, ki bi izpeljala prekategoriizacije uporabnikov v dnevem varstvu in institucionalnem varstvu. Posledično bi to pomeni tudi več kadra za izvajanje storitve varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji. V težavah na tem področju smo predvsem zavodi, ki nimamo priznane zdravstvene nege. Uporabniki imajo še dodatne motnje ali vedenjske težave, zaradi katerih bi nam pripadalo več dodatnega kadra.

Na predlog Socialne inšpekcije, ki je po pregledih v nekaterih zavodih ugotovila neskladje z oskrbami predvsem v institucionalnem varstvu, poteka na Socialni zbornici priprava novih kriterijev za uvrstitvev v kategorije oskrbe, ki bodo osnova za izračunavanje oskrbnih cen.

V letu 2024 so bile izvedene meritve radona v prostorih Majer 7 po prvotni sanaciji radona in vgradnji štirih ventilatorjev. Izmerjene vrednosti radona v delavnicah so v okviru predpisanih zakonskih vrednosti. Odstopale so samo meritve v jedilnici, kjer pa se uporabniki ne zadržujejo celotni dan, ampak samo ob malicah. Dodatno je bil montiran še ventilator, ki vpihuje sveži zrak v jedilnici in dodatni ventilator, ki izsesava zrak iz talne plošče.

6. OCENA USPEHA PRI DOSEGANJU ZASTAVLJENIH CILJEV V PRIMERJAVI Z DOSEŽENIMI CILJI IZ POROČILA PRETEKLEGA LETA ALI VEČ PRETEKLIH LET

V aktu o ustanovitvi VDC Črnomelj je opredeljeno tudi izvajanje zdravstvene dejavnosti, zato smo preko javnega razpisa ZZS prijaviili program zdravstvene dejavnosti ter s tem pridobili še dodatna sredstva za zaposlitev zdravstvenega kadra v celodnevem varstvu (imamo priznane in zaposlene: 1,5 zdravstvenega tehnika in bolničarja negovalca).

V letu 2018 se je zaključila investicija v I. nad. Bivalne enote Majer 29 Črnomelj in s tem začasno rešili prostorsko stisko. Vzpostavile so se dodatne kapacitete za do devet oseb in sicer dnevni center Lunca, ki je namenjen starejšim uporabnikom oziroma uporabnikom s težavo v komunikacijah in bolj namenjen izvajanju storitve varstva. Danes so zapolnjeni tudi prostorski pogoji v prostorih Lunce, saj smo imeli konec leta vključenih 8 uporabnikov. V to enoto smo septembra 2023 vključili osebo na invalidskem vozičku, saj za njo niso primerni ostali prostori. Ugotavljamo, da navedena uporabnica potrebuje svojo lastno sobo oziroma senzorno sobo za umik, saj s svojim komuniciranjem (kričanjem, jokanjem) negativno vpliva na ostale uporabnike v skupini.

V letu 2024 je VDC Črnomelj deloval na treh lokacijah:

- Majer 7, Črnomelj
- Majer 29, Črnomelj in
- Sečje selo 31, Vinica.

Storitev varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji se izvaja v treh enotah in sicer enota Vinica, enota Črnomelj in še enota Lunca v Črnomlju, ki je lokacijsko ločena in se nahaja v I. nad. stavbe Bivalne enote Majer 29. V enoto Lunca so vključeni težji uporabniki in starejši uporabniki, zato gre v tem primeru bolj za varstveno skupino. Storitev vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji je za uporabnike imela v letu 2024 več aktivnosti, kakor tudi več usmerjanja pri delu z uporabniki, zato tudi višjo dodano vrednost pri zaposlitvenemu programu glede na predhodno leto.

7. OCENA GOSPODARNOSTI IN UČINKOVITOSTI POSLOVANJA GLEDE NA OPREDELJENE STANDARDE IN MERILA

Presežek prihodkov nad odhodki na ravni celotnega zavoda izkazuje pozitiven poslovni izid in sicer 2.907,84 evrov. Pozitiven poslovni izid se izkazuje v programu varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji ter v zdravstvena dejavnost, med tem ko institucionalno varstvo beleži negativni poslovni izid.

Inšpekcijskih pregledov VDC Črnomelj v letu 2024 ni bilo.

8. OCENA NOTRANJEGA NADZORA JAVNIH FINANC

Zakonsko smo obvezani notranjo revizijo opraviti vsake tri leta. Ker je bila notranja revizija izvedena konec leta 2023 z zunanjo revizorko, zato notranja revizija v letu 2024 ni bila izvedena. Tudi za leto 2024, kot vsako leto, je opravljena Izjava o oceni notranjega nadzora javnih financ.

9. POJASNILA NA PODROČJIH, KJER ZASTAVLJENI CILJI NISO BILI DOSEŽENI, ZAKAJ CILJI NISO BILI DOSEŽENI

V Pogodbi o financiranju za leto 2024 smo imeli priznано 61 uporabnikov v storitvi varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji. Na dan 31.12.2024 je bilo vključeno 62 uporabnikov, vendar ena uporabnica zaradi dolgotrajne bolezni ostaja doma.

Dodatnih zaposlitev v letu 2024 ni bilo.

V bivalni enoti je bil cilj bivanje vsaj 14 uporabnikov. Čez leto smo imeli nameščenih 13 uporabnikov. Ker nam je v začetku leta 2024 umrla uporabnica, smo v mesecu marcu v bivalno enoto namestili uporabnika iz CUDV Dobrna, ki pa mora biti zaradi zdravstvenih razlogov v sobi sam. Opažamo, da bi lahko kakšen uporabnik iz Bele krajine prebival v bivalni enoti zaradi njegove starosti vendar se starši skrbniki ne odločijo za bivalno enoto. Bo pa to lahko čez leta postal zelo resen problem, ker bo potrebno namestiti starša v DSO, hkrati pa poskrbeti za uporabnika iz VDC Črnomelj.

V letu 2022 je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti potrdilo investicijski program za izgradnjo »Prizidka Paviljon Breza VDC Črnomelj«. V mesecu novembru 2022 smo prejeli gradbeno dovoljenje za izgradnjo »Prizidka Paviljon Breza VDC Črnomelj« s strani Upravne enote Črnomelj. V letu začetku leta 2023 je bil izdelan PZI za izgradnjo »Prizidka Paviljon Breza VDC Črnomelj«. V mesecu maju smo opravili prvi razpis, kjer sta se prijavila dva izvajalca, vendar so bile ponujene cene previsoke. V mesecu juniju smo ponovno izvedli javni razpis z nižjimi pogoji, kjer se je prijavil samo eden izvajalec gradbenih del s ceno, ki je presegala cca. 42 % niveliranega programa investicije. Na predlog ministrstva smo zaustavili investicijo gradnje (pomanjkanje sredstev v proračunu, zagotovitev potrebnih sredstev za poplave). Poiskali smo na Majerju dodatne prostore za storitev, vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi preko najema, vendar zaradi pomanjkanja sredstev na ministrstvu, do najema prostorov v letu 2024 ni prišlo.

Pri nabavi osnovnih sredstev je bilo doseženih večino ciljev. V letu 2024 smo nabavili nov kombi furgon in ga predelali za potniški promet ter prilagodili z rampo za invalidno osebo. Dobava furgona kombija z vgrajenimi stekli je trajala čez 9 mesecev. Ni pa bila realizirana postavitev tlakovcev pri bivalni enoti in pod nadstreškom za vozili, ker so bila ponujena dela za 100 % višja, kot so običajno na trgu za zasebna podjetja.

10. OCENA UČINKOV POSLOVANJA ZAVODA NA GOSPODARSTVO, SOCIALO, VARSTVO OKOLJA, REGIONALNI RAZVOJ IN UREJANJE PROSTORA

Varstveno delovni center Črnomelj je socialno varstveni zavod, katerega glavna naloga je izvajanje varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji ter institucionalno varstvo odraslih oseb z motnjo v duševnem razvoju. Hkrati je nosilec razvoja skrbi za te osebe ter v povezavi z drugimi subjekti zagotavlja stalno rast kakovosti storitev za njih. Našim uporabnikom pomagamo pri vključevanju v ožje in širše okolje občine Črnomelj.

Občina Črnomelj je v letu 2016 uredila stopnice, ki vodijo iz centra mesta na Majer. Tako se je izboljšala varnost naših uporabnikov pri prihajanju v center in odhodu nazaj na avtobusno postajo. V jeseni leta 2024 je Občina Črnomelj postavila nov lesen most čez reko Lahinjo, ki omogoča uporabnikom, ki se vozijo z javnim prevozom hitrejši dostop do varstveno delovnega centra.

VDC Črnomelj je s strani Vlade RS imenovan kot upravljalec nekaterih zemljišč. Za omenjena zemljišča skrbimo in jih urejamo. Sadimo nova parkovna drevesa, v grede sadimo nasade cvetic in zelišč.

Del zemljišča je bil v preteklosti namenjen za balinišče in rusko kegljišče, ki ga uporabljajo upokojenci iz Društva upokojencev Črnomelj v sodelovanju s KS Črnomelj. Balinišče in rusko kegljišče aktivno porabljajo tudi naši uporabniki.

11. DRUGA POJASNILA, KI VSEBUJEJO ANALIZO KADROVANJA IN KADROVSKE POLITIKE

11.1 ANALIZA KADROVANJA IN KADROVSKE POLITIKE

Število zaposlenih je bilo v letu 2024 odvisno od standardov in normativov, ki veljajo za področje izvajanja socialnovarstvene dejavnosti in zdravstvene nege. Glede na standarde in normative smo kadrovske prikrasili za dve zaposlitve v storitvi varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji. Novi Pravilnik o organizaciji in sistemizaciji delovnih mest VDC Črnomelj je bil sprejet 16. 12. 2024, na podlagi novega Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju in Aneksa h Kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti v RS, ki se je navezovala zaradi sprememb plačnih razredov in nazivov delovnih mest po kolektivni pogodbi. V letu 2024 smo sprejeli tudi spremembo sistemizacije, ki je odprlo novo delovno mesto diplomirano medicinsko sestro, ki jo zahteva Zakon o zdravstveni dejavnosti. Vendar je nismo zaposlili za krajši delovni čas, ker se na dveh javnih razpisih ni prijavil nobeden kandidat za navedeno delovno mesto.

Zaradi bolniških odsotnosti zaposlenih v bivalni enoti smo izpad nadomeščali z nadurnim delom oziroma občasnim delom študentke preko študentskega servisa.

V zdravstveni negi v bivalni enoti smo imeli tudi v letu 2024 sklenjeno podjemno pogodbo z višjo medicinsko sestro za opravljanje javne zdravstvene službe v bivalni enoti (10 ur mesečno).

V letu je 2024 je v zavodu skupno število bolniških ur znašalo 2.778 ur, od tega je bilo nadomeščeno 172 ur, kar zneso skupaj 2.606 ur bolniške odsotnosti. Preračunana odsotnost zneso v letu 2024 za skoraj 1,25 zaposlenega. Zaradi dela z osebami s posebnimi potrebami je priznani dopust za zaposlene v naši dejavnosti povečan še za dodatnih pet dni. To povzroča še dodatno odsotnost v delovnem procesu, in sicer še za 2 zaposlena, kar ni priznано v kadrovskih normativih.

V drugi polovici leta 2024 smo omogočili praktično usposabljanje za dijakinjo Srednje zdravstvene šole. Ravno tako je bilo omogočeno enkrat na teden opravljanje prakse za študentko socialnega dela v šolskem letu 2024/2025.

Na dan 31.12.2024 je bila kadrovska realizacija 100 % glede na pogodbo o financiranju s strani MSP.

11.2 POVPREČNO ŠTEVILO ZAPOSLENIH GLEDE NA VIRE FINANCIRANJA

Tabela 8: Število zaposlenih glede na vire financiranja

Vir financiranja	št. zaposlenih	Kadrovski normativ
MDDSZ	14,0	14
Uporabniki, občina: Črnomelj, Metlika, Semič in Škofja Loka.	3,75	3,75
ZZSZ	2,5	2,5

V kadrovskem načrtu je bilo od 01.01.2024 bilo predvideno število zaposlenih 20,25 na dan.

Tabela 9: Kadrovska zasedba delavcev na dan 31. 12. 2024 v dnevnom varstvu

DNEVNO VARSTVO				tarifna skupina	Število delavcev
1.	gospodinja – oskrbovalka		(dela 4 ure)	IV.	0,5
2.	voznik oseb s posebnimi potrebami		(dela 4 ure)	IV.	0,5
3.	vzdrževalec – tehnik V (II) v ZSV		(dela 4 ure)	V.	0,5
4.	varuhinja, vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji			V.	2,5
5.	varuhinja II		(dela 4 ure)	IV.	0,5
6.	delovni inštruktor I			V.	4
7.	skupinski habilitator (enota Vinica)			VI.	1
8.	skupinski habilitator (enota Črnomelj)			VII.	1,5
9.	poslovna sekretarka VI			VI.	1
10.	računovodja VII/1			VII.	1
11.	direktor			VII.	1
	SKUPAJ				14,0

Tabela 10: Kadrovska zasedba delavcev na dan 31. 12. 2024 v Bivalni enoti

BIVALNA ENOTA			tarifna skupina	
1.	čistilka II	(dela 6 ur)	II.	0,75
2.	bolničar negovalec II (I)		III.	1
3.	srednja medicinska sestra II (I)		V.	1,5
4.	skupinski habilitator v SVZ		VII.	0,5
5.	varuhinja institucionalno varstvo		V.	2,0
6.	varuhinja II	(dela 4 ure)	IV.	0,5
SKUPAJ				6,25

V bivalni enoti je vse težje zaposliti primeren kader z ustrezno izobrazbo, saj na trgu delovne sile ni primerne ali ustreznega kadra za zaposlitev za našo populacijo, poleg tega je nepriljubljen tudi delovni čas, saj delo poteka popoldne, ponoči in ob vikendih.

Tabela 11: Razporeditev vseh zaposlenih po stroškovnih nosilcih (v deležu), stanje 31.12.2024

Storitev	Število zaposlenih	Delež	Vir financiranja
Vodenjem, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji	14	69.1 %	MDDSZ
Institucionalno varstvo 16 BE - socialno	3,75	18,5 %	Uporabniki, občine
Institucionalno varstvo 16 BE - zdravstvo	2,5	12,4 %	ZZZS

11.3 ŠTEVILO UPORABNIKOV (na dan 31. 12. 2024)

Dnevno varstvo: 62
 Institucionalno 16 urno varstvo v BE: 13

11.4 CENE STORITEV

Tabela 12: Cene storitev v letu 2024

Vrsta storitve	Cena storitve na dan 31.12.2023 v eur	Cena storitve na dan 31.12.2024 v eur	Indeks rasti Cen
Storitev varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji	44,45	46,85	103
Storitev institucionalnega varstva 16 ur BE - Bivalna enota Majer 29 Črnomelj	39,81	39,81	100
Storitev institucionalnega varstva - zdravstveni del 16 ur BE - Bivalna enota Majer 29 Črnomelj	21,73	22,84	105

11.5 ORGANIZIRANA PREHRANA

Dnevno varstvo

V letu 2024 so v enotah dnevnega varstva (Črnomelj in Vinica) uporabniki imeli obrok tople malice, ki poteka med 9.30. in 10.30 uro. Malice nam je dostavljal Dom starejših občanov Črnomelj. V enoti Črnomelj za razdelitev poskrbi zaposlena gospodinja za polovični delovni čas, medtem ko v enoti Vinica obroke razdelijo zaposleni.

Uporabniki lahko v jedilnikih izberejo menije po lastni želji. Vsak teden ena skupina izbira menije. V DSO Črnomelj pripravljajo tudi zdravstvenemu stanju primerne diete (redukcijska dieta, sladkorna dieta, ledvična dieta, laktozna dieta, celiakija, itd.).

Bivalna enota

V kuhinji Bivalne enote uporabniki samostojno s pomočjo zaposlenih pripravljajo zajtrke in večerje. Medtem, ko jim med tednom kosila dostavljajo iz kuhinje DSO Črnomelj. Kosila delijo zaposleni skupaj z uporabniki. Čez vikende in praznike ter kolektivni dopust pripravljajo skupaj z zaposlenimi v bivalni enoti tudi kosila. Samostojno, s pomočjo zaposlenih nabavljajo tudi vsa potrebna živila za zajtrke in večerje. Zelenjavo in sadja pridelajo tudi na lastnem vrtu in sadovnjaku. Uporabniki sodelujejo tudi pri pripravi jedilnikov. obroki, ki jih pripravlja kuhinja DSO Črnomelj ali jih pripravljajo samostojno so prilagojeni zdravstvenemu stanju primerno.

11.6 PODPORNE DEJAVNOSTI

Vzdrževanje

Za vse tri enote skrbi za vzdrževanje delavec, ki je zaposlen kot vzdrževalec le polovični delovni čas, medtem ko polovico delovnega časa opravlja prevoze uporabnikov kot voznik. Vsako leto so stavbe potrebna dodatnega vzdrževanja in obnove. Manjša redna dela opravlja vzdrževalec, večje napake odpravljajo storitveni servisi ali podjetja. V letu 2024 se je izvedlo pleskanje pisarn na Majerju 7.

Pranje

V dnevnem varstvu v enoti Črnomelj pranje in likanje izvaja gospodinja. Pri likanju in skrbi za perilo ji pomagajo tudi uporabniki. V enoti Vinica pranje in likanje perila opravljajo uporabniki sami s pomočjo zaposlenih.

V bivalni enoti je veliko pranj oblačil od uporabnikov, zato prihaja do preobremenitve pralnih strojev, in posledično do obrabe pralnih strojev. V Bivalni enoti za pranje skrbijo zaposleni, za sušenje in likanje skrbijo uporabniki samostojno s pomočjo zaposlenih. Pranje posteljnine (1x na 14 dni) izvaja zunanji izvajalec DSO Črnomelj.

Čiščenje

Čiščenje v enotah dnevnega varstva opravlja v popoldanskem času zunanji izvajalec. V letu 2024 je čiščenje opravljal zunanji izvajalec in sicer VAMS d.o.o. Enkrat letno zunanji izvajalec opravi generalno čiščenje na vseh treh enotah.

Čiščenje v bivalni enoti izvaja zaposlena čistilka, in sicer za šest ur na dan. Pri čiščenju sob in skupnih prostorov so vključeni tudi uporabniki in zaposleni v bivalni enoti.

Organizacija prevozov v VDC Črnomelj je potekalo na naslednje načine petkrat na teden:

- z rednimi avtobusnimi prevozi na linijah okolica Črnomlja, Semič, Metlika, Adlešiči ter na Vinico (16 uporabnikov);
- z lastnim kombijem Črnomelj: okolica Črnomlja, okolica Semiča (15 uporabnikov);
- z lastnim kombijem Vinica; Zilje, Preloka, okolica Vinice (5 uporabnikov);
- prevoz staršev ali sami (6 uporabnikov),
- z zunanjim pogodbenim prevoznikom Belokranjec d.o.o iz smeri Metlika (5 uporabnikov);
- peš prihaja v VDC Črnomelj 15 uporabnikov.

Tudi v letu 2024 smo imeli dodatni pogodbeni prevoz na relaciji Metlika - Črnomelj - Metlika. Prevoz na tej relaciji se izvaja, zaradi pomanjkanja delavcev in prezasedenosti lastnega kombija v enoti Črnomelj, ki zjutraj opravi dve vožnji. Kombi na teh dveh linija vozi cca. od 6.15 do 7.55 ure in kasneje od cca. 12.15 do 14.10 ure. Zaradi navedenega ne moremo pokrivati še prevoza uporabnikov, ki prihajajo iz občine Metlika.

11.7 INVESTICIJE IN INVESTICIJSKA VZDRŽEVANJA

V letu 2024 so bila nabavljena naslednja osnovna sredstva v skladu s finančnim načrtom:

Za potrebe dnevnega varstva so bila nabavljena naslednja osnovna sredstva:

- nakup furgon kombija in ureditev rampe, sedežev ter ostalih instalacij za prevoz invalida in potnikov,
- modul registracije časa,
- brusilni stroj za lesne izdelke,
- likalna parna postaja,
- indukcijska kuhalna plošča za štedilnik,
- računski stroj,
- računalnik z monitorjem,
- tiskalnik,
- komoda za shranjevanje predmetov,
- pisarniški stol,
- stol,
- stolp vodni, akvarij ter projektor za senzorno sobo,
- visokotlačni stroj za visoko temperaturo za čiščenje,
- šivalni stroj,
- pleskanje prostorov na Majerju 7,
- manjša investicijska in vzdrževalna dela,
- dodatna sanacija jedilnice v stavbi Majer 7 zaradi visoke koncentracije plina radona, dodatna izvedba za sanacijo radona v jedilnici.

Z vgradnjo ventilatorjev na stavbi Majer 7 smo vgradili ventilator, ki v jedilnico vpihuje zunanji zrak in dodatno vgradili notranji ventilator, zaradi dodatne sanacije radona v jedilnici. Izvedli smo še nekaj manjših vzdrževalnih del, ki so predstavljena v računovodskem poročilu.

Za potrebe bivalne enote so bila nabavljena naslednja osnovna sredstva:

- pečica v bivalni enoti,
- stol z naslonjalom za v jedilnico,
- pralni stroj.

12. IZOBRAŽEVANJE IN DODATNO STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE

Izvedba izobraževanj in dodatnega strokovnega izpopolnjevanja za leto 2024 opredeljuje oblike in vsebino za kontinuirano strokovno rast vseh zaposlenih. Zaposleni VDC Črnomelj so se udeležili oblik, ki so bile primerne za kvalitetnejše izvajanje delovni nalog, tako s strokovnega vidika, splošne razgledanosti in kulturne rasti. Pri izobraževanju so imeli prednost izvajalci programov z verifikacijo programov pri ustreznih strokovnih zbornicah in ministrstvih. Posluževali smo se tudi vsebin Skupnosti VDC Slovenije, ki ima primerne vsebine za naše področje dela in cenejše seminarje.

V letu 2024 je bilo udeležba zaposlenih 128 krat na 44 različnih izobraževanj. Pet izobraževanj je potekalo v večjih skupinah, od 9 zaposlenih vse do 21 zaposlenih (Kako prepoznati in zaustaviti čustveno izsiljevanje doma in na delovnem mestu, Učinkovite metode dela z uporabniki, ki imajo vedenjske in čustvene težave, Srčno žilne bolezni, Prva pomoč za zaposlene – obnovitveni tečaj, izvajalec RK Slovenije, Varstvo pri delu za 12 zaposlenih). Proti koncu leta sta bili dve izobraževanji glede prenove plačnega sistema javnega sektorja. V CUDV Črna na Koroškem je bila izvedena strokovna ekskurzija. Predstavili so nam Varstveno delovni center Slovenj Gradec in Varstveno delovni center Radlje ob Dravi ter kakšne zaposlitvene programe izvajajo. V Radljah ob Dravi je bil opravljen ogled dveh novih stanovanjskih enot v postopku deinstitucionalizacije CUDV Črna na Koroškem. V letu 2024 smo presegli normativ izobraževanja za zaposlene 115 izobraževanj, ki jih določa kolektivna pogodba za zdravstvo in socialno varstvo. Pri tem je treba poudariti, da sta bili dve izobraževanji obvezni za zaposlene v okviru Varstva pri delu, 12 zaposlenih in Prva pomoč za zaposlene – obnovitveni tečaj za zaposlenih. Izobraževanja in strokovna izpopolnjevanja so se izvajala v okvirih finančnih sredstev, ki jih ima zavod za ta namen.

Poslovno poročilo za leto 2024 je pripravil direktor mag. Borut Grabrijan s sodelavci.